

List

Revija za
kulturalna in
druga
vprašanja
Občine
Šoštanj
in širše.

Še vedno se igram, še vedno se
vračam v svoje otroštvo...
intervju z Janezom Žmavcem, str. 10

17

26

30

32

ISSN 1581-8373

Poština
plačana pri
pošti 3325
Šoštanj

LETO XIX
ŠT. 11
29. NOVEMBER 2014
1,60 EUR

TABORNIŠKI IZZIV str. 17
SLOVENSKI ZAJTRK V VRTCU str. 26
50 ODTENKOV NJIVE... str. 30
PROJEKCIJE FILMA RAZDVOJENO SRCE str. 32

Razdvojeno srce – ponovno obujena zgodba Ivana Pirečnika

Knjižnica Velenje in Vila Mayer (Občina Šoštanj) sta v novembru pripravili projekt Razdvojeno srce, kjer so predstavili življenjsko zgodbo Ivana Pirečnika iz Šoštanja, dečka, ukradenega med drugo svetovno vojno.

V Šoštanju so v spomin na Ivanovo zgodbo v sredo, 12. novembra, v Mestni knjižnici Šoštanj otvorili razstavo o njegovem življenju, ki bo na ogled do konca decembra 2014. Od januarja 2015 bo razstava na ogled v velenjski knjižnici.

V četrtek, 13. novembra, je v Vili Mayer ob 17. uri potekala okrogla miza o Ivanu Pirečniku, ukradenih otrocih in filmu Razdvojeno srce (sodelujoči: dr. Janez Žmavc, Maja Weiss, dr. Tone Kregar, Štefan

Szabo, Špela Poles in Vlado Vrbič), ob 19. uri pa so v Kulturnem domu Šoštanj natanko šestdeset let po premieri predvajali britanski celovečerni film Razdvojeno srce.

Avtorja projekta sta Vlado Vrbič in Špela Poles, sodelovala je tudi Pina Špegel, ki je posnela kratek dokumentarni film o življenju Ivana Pirečnika z vključenimi izjavami njegove sestre Marice. Film je bil predvajan ob otvoritvi razstave v šoštanjski mestni knjižnici.

Vsi dogodki v sklopu projekta so bili odlično obiskani. Udeležili so se jih tudi člani Ivanove družine (sestra Marica s hčerko Ireno in zetom Petrom Reženom) ter mnogi Ivanovi prijatelji.

V ponedeljek, 24. novembra, so film Razdvojeno srce predvajali v Kinu Velenje, še enkrat pa bo film predvajan tudi v šoštanjskem kulturnem domu 2. decembra ob 19. uri. Vsi, ki si ga še niste ogledali ali ga želite videti ponovno, pristrčno vabljeni!

PINA ŠPEGEL

ZIMSKA PRAVLJICA

MA PRAVIMI FALOMI

NEDELJA 14.12.2014

ob 16.00 uri

KULTURNI DOM ŠOŠTANJ

NASTOPAJOČI

POSKOČNI MUZIKANTI

SLOVENSKI EXPRESS

ANSAMBEL STIL

KVINTET SLOVENSKIH DEKLET

POVEZOVANJE PROGRAMA

DARJA GAJŠEK

Cena vstopnice 10eur

Prodaja vstopnic

STUDIO SO-MA

gsm 041 511 557 Janko

Koncert organizira Zavod za kulturo Šoštanj

Izdaja

Zavod za Kulturo Šoštanj
Trg Svobode 12, 3325 Šoštanj
zanj Kajetan Čop, direktor
Izdajanje Lista finančno omogoča
Občina Šoštanj, zanjo Darko Menih,
župan.

Odgovorni urednik

Peter Rezman

Kritične pripombe na vsebino ali obliko Lista bodo dosegle svoj namen le, če jih boste posredovali ustno ali s kratkim sporočilom na telefon 041-987-634, ali na e-naslov peter.rezman@gmail.com.

Vodenje redakcije

mag. Milojka Bačovnik Komprij

Jezikovni pregled

ZUK Rezman

Oblikovanje, prelom strani

Media Center, Marko Gorjup s.p.

Tisk

Eurograf d.o.o.

Naklada

700 izvodov.

Vse sodelavce prosimo, da prispevke za LIST št. 12 (december 2014), pošljete najkasneje do 12. decembra 2014 na elektronski naslov: list.revija@gmail.com

Oglasno trženje prostora v Listu:
Zavod TLA, e-pošta: zavod@tla.si

Foto naslovnice: Andrej Žmavc

Foto na zadnji strani: Špela Moškon,
Borut Zajc in Stane Grudnik

Naša občina	4
Gospodarstvo	8
Intervju	10
Dogodki in ljudje	13
Del kulturne dediščine najde svoj prostor	17
Cerkev	19
Napovednik	20
Arhitektura	22
Reportaža	24
Vrtec in šola	26
Muzej	28
Podoba klature	30
Razdvojeno srce	32
Vila Mayer	34
Zgodba	36
Šport in rekreacija	38
Fotoreportaža	39
V planinah gre jesen v zimo...	40

Sprejeta osnutka OPN in OPPN za območje vile Široko

Od konca oktobra, do 21. novembra je v potekala javna razgrnitev Občinskega prostorskega načrta (OPN) in Občinskega podrobnega prostorskega načrta (OPP) za območje vile Široko. Pripravljenec obeh aktov je Občina Šoštanj, izdelovalec pa podjetje Urbanisti, d. o. o., iz Celja.

Za oba prostorska akta sta v novembru potekali javni obravnavi. Predvsem za OPN je bilo veliko zanimanja javnosti.

Občani se želijo predvsem seznaniti z načrtovanimi posegi, seveda pa jih zanima tudi stanje posameznih parcel v njihovi lasti. Zanimivo je, da velik odstotek javnosti odobrava spremembe stavbnih zemljišč nazaj v kmetijsko rabo. V občini Šoštanj se v kmetijsko rabo vračajo predvsem tista nepozidana stavbna zemljišča, ki se nahajajo na strmih pobočjih ali v drugih varovanih območjih izven obstoječih strnjjenih naselij. Eden od razlogov, da se občani s tem strinjajo, je verjetno davek na nezazidana stavbna zemljišča, ki se nam obeta, na drugi strani pa to kaže tudi na povečano osveščenost javnosti s prostorsko problematiko; na zavedanje o tem, da je poplavna problematika in problematika plazov v občini čedalje bolj pereča in tudi o tem, da razpršena gradnja ni racionalna, in da za svoj obstoj ter za višjo kvaliteto bivanja potrebujemo tudi kvalitetne kmetijske površine.

Na obeh javnih razgrnitvah je bila izpostavljena poplavna problematika. Hidrološko-hidravlična študija, ki jo je občina naročila in je dostopna tudi na občinski spletni strani, predvideva več kot 50 ukrepov, kako zmanjšati poplavno ogroženost. S temi ukrepi je Občina Šoštanj seznanila tudi pristojno ministrstvo, od katerega pričakujemo pomoč pri izvedbi zadrževalnikov in drugih ukrepov, ki so za zagotavljanje poplavne varnosti v občini nujni.

Foto: arhiv Občine Šoštanj

Izdelovalci OPPN za območje vile Široko so zagotovili, da noben poseg, ki bo izveden za realizacijo projekta, ne bo povečal poplavne ogroženosti prebivalcev.

Z vsebino obeh aktov so se na 2. redni seji seznanili tudi občinski svetniki, ki so brez glasu proti sprejeli osnutka obeh odlokov. Pred sprejemom predlogov odlokov mora občina zavzeti stališča do pripomb, ki so bile podane v času javne razgrnitve in nato pridobiti pozitivno mnenje nosilcev urejanja prostora, ki so v predhodni fazi podali smernice za pripravo obeh prostorskih aktov.

VERONA HAJNRIHAR, U. D. I. K. A.
VIŠJI SVETOVALEC ZA ARHITEKTURO

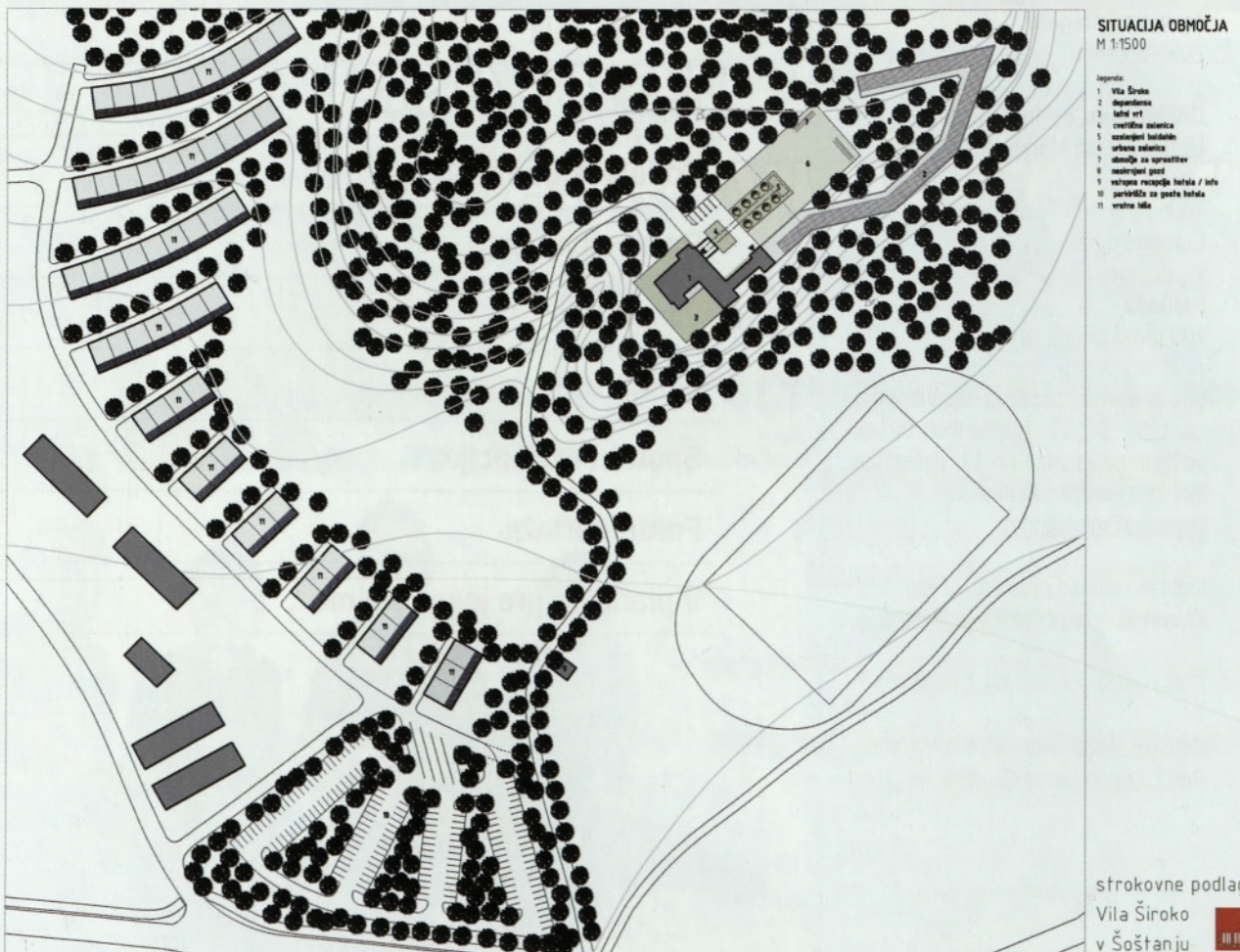

Foto: arhiv Občine Šoštanj

Dragica Lesjak - občinska svetnica

Na 2. redni seji Občinskega sveta Občine Šoštanj so svetniki potrdili mandat članici Občinskega sveta Občine Šoštanj, Dragici Lesjak.

Foto: arhiv Občine Šoštanj

Zaradi nezdržljivosti funkcije svetnika in župana so namreč skladno z zakonodajo morali steči vsi postopki imenovanja novega svetnika. Občinska volilna komisija je ugotovila, da mandat pripada naslednji kandidatki z liste kandidatov SDS - Dragici Lesjak, ki je na 2. redni seji tudi svečano prisegla kot občinska svetnica.

V nadaljevanju so svetniki imenovali člane vseh osmih komisij pri občinskem svetu, odločanje o nadzornem odboru pa so prestavili za en teden. Svetniki so sprejeli še osnutka Odloka o občinskem prostorskem načrtu (OPN) in občinskem podrobnem prostorskem načrtu (OPPN) za območje vile Široko. Za dva odstotka pa so povišali vrednost točke za izračun nadomestila za uporabo stavnega zemljišča na območju občine Šoštanj za leto 2015.

Sejo so po 15. točki dnevnega reda prekinili, saj morajo pred obravnavo na občinskem svetu Rebalans občinskega proračuna in izdajo soglasja k podelitvi koncesije obravnavati pristojne komisije. Na prekinjeni seji bodo imenovali tudi Nadzorni odbor Občine Šoštanj.

Okrogla miza o nasilju nad starejšimi

Veliki sejni sobi Občine Šoštanj je danes potekala okrogla miza o nasilju nad starejšimi.

Foto: arhiv Občine Šoštanj

Foto: arhiv Občine Šoštanj

V okviru projekta Starejši za starejše za višjo kakovost življenja doma je Pokrajinska koordinacija za Šaleško pokrajinsko zvezo Društva upokojencev v sodelovanju z Občino Šoštanj pripravila to zanimivo predavanje, na katerem je to perečo in aktualno temo predstavila Zdenka Jan, kriminalistka v pokoju. Okrogle mize se je udeležilo veliko število ljudi, z njo pa so želeli doprinesiti svoj del k ničelni toleranci družbe do nasilja nad starejšimi in nasilja nasploh.

Zbrane je pozdravil tudi župan Občine Šoštanj Darko Menih.

Seja upravnega odbora skupnosti vrtcev

Potem ko je Vrtec Šoštanj v začetku novembra gostil srečanje ravnateljcev vrtcev celjske regije, so na pobudo predsednice Skupnosti vrtcev Slovenije v novem šoštanjskem vrtcu organizirali še sejo upravnega odbora Skupnosti vrtcev Slovenije. Gre za organ, v katerem so regijsko zastopani vrtci iz cele Slovenije.

Uvodoma so zbrane nagovorili gostiteljica – ravnateljica Vrtca Šoštanj mag. Milena Brusnjak, ki v upravnem odboru Skupnosti vrtcev Slovenije zastopa Savinjsko-Šaleško regijo, predsednica Skupnosti vrtcev Slovenije Božena Bratuž in Darko Menih, župan Občine Šoštanj. Ravnatelji so z zanimanjem prisluhnili poteku gradnje novega vrtca. Sledil je ogled vrtca, nad katerim so bili vsi prisotni navdušeni. Seveda ni manjkal simpatičen nastop šoštanjskih otrok, ki s sproščenostjo, igrivostjo in smehom ves čas dokazujejo, da se v vrtcu odlično počutijo.

Foto: arhiv Občine Šoštanj

Sproščenemu uvodu je sledil delovni dopoldan, ki se je zavlekel do popoldanskih ur, saj so na upravnem odboru izpostavili številne težave slovenskih vrtcev.

Obisk predstavnikov iz Vrnjačke Banje

Ob prazniku Občine Šmartno ob Paki so občino obiskali prijatelji iz Vrnjačke Banje.

Sprejel jih je župan Občine Šmartno ob Paki Janko Kopusar, bili pa

Foto: arhiv Občine Šoštanj

so tudi gostje njihove svečane seje. Ob obisku Slovenije so izrazili željo, da bi obiskali tudi Občino Šoštanj. Pred leti so namreč bili pobrateni s Krajevno skupnostjo Šoštanj. To je bilo v času, ko je bil njen predsednik Matjaž Natek.

Predstavniki Vrnjačke Banje, prišli so iz dveh tamkajšnjih skupnosti, so v Šoštanju izrazili željo po obuditvi tega sodelovanja. Na Občini Šoštanj sta jih sprejela župan Darko Menih in podžupan Viki Drev.

Strokovno srečanje ravnateljcev v Vrtcu Šoštanj

Novi Vrtec Šoštanj je gostil strokovno srečanje ravnateljcev vrtcev celjske regije.

Foto: arhiv Občine Šoštanj

Uvodoma je zbrane pozdravila mag. Sonja Zajc, predstojnica Zavoda RS za šolstvo OE Celje, nato je ravnatelje nagovorila gostiteljica mag. Milena Brusnjak, ki je med drugim izpostavila nekaj projektov, ki jih v Vrtcu Šoštanj že vrsto let uspešno izvajajo: eko vrtec, projekt etika in

vrednote, kulturna dediščina našega kraja, vključeni so v e-šolstvo... poleg tega izvajajo tudi številne obogatitvene dejavnosti za najmlajše (tudi s področja športa), posebej pa so ponosni na prehrano, ki jo v največji možni meri dobavljajo od domačih dobaviteljev, v kuhinji pa se izogibajo sladkorju in drugim škodljivim dodatkom.

Povabilu šoštanjske ravnateljice se je odzval župan Občine Šoštanj Darko Menih, ki se je med nekdanjimi kolegi (sam je bil dolga leta ravnatelj Osnovne šole Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj) odlično počutil. Na kratko jim je opisal občino Šoštanj, nato pa nekaj več besed namenil izgradnji samega vrtca. Poudaril je, da je bilo javno-zasebno partnerstvo za Občino Šoštanj edina rešitev za izgradnjo novega vrtca, saj zaradi dejstva, da je občina omogočila vpis v vrtec vsem otrokom, katerih starši so to želeli, ni uspela na razpisu za pridobitev sredstev.

Pri načrtovanju vrtca občina ni upoštevala zgolj minimalnih standardov, v mislih je imela predvsem dobro počutje otrok in zaposlenih. To so

Foto: arhiv Občine Šoštanj

ravnateljci celjske regije, ki so si nato vrtec tudi ogledali, lahko sami videli. Občudovali so tako samo izvajanje dejavnosti predšolske vzgoje, kot tudi sam novi vrtec, nad katerim so bili navdušeni.

Med ogledom so ravnateljcem presenečenje pripravili še otroci; pevski zbor je zapel štiri pesmice, s spletom plesov pa se je predstavila vrtčevska folklorna skupina. Sproščenemu uvodu je sledil strokovni del posveta, na katerem so se strokovni vodji vrtcev celjske regije seznanili z aktualnimi informacijami ob začetku šolskega leta, največ pozornosti pa so posvetili temi gibanja, ki je v današnjem času, ko otroke vse preveč premamijo računalniki, televizija, tablice... še kako pomembno za kvaliteten razvoj otroka.

V Šoštanju že osmič drsališče

Zdecembrom bo v Šoštanju tudi letos zaživel drsališče. Drsališče je vsako leto priljubljeno zbirališče Šoštanjčanov v zimskem času. Na njem drsajo stari in mladi, tako da je postalo pomembna točka medgeneracijskega povezovanja.

Ena glavnih prednosti drsališča v Šoštanju je brezplačno drsanje za vsakogar, cena izposoje drsalk pa je samo 1 EUR. To je v teh težkih časih, ko številni ne morejo užiti nobene zimske radosti, še kako pomembno.

V lanskem letu je bil na drsališču postavljen šotor, letos smo se ponovno odločili za drsališče na prostem, saj je bilo potrebno zaradi vremenskih situacij lani šotor predčasno pospraviti.

Pretekli mesec je na območju občine Šoštanj minil dokaj mirno.

Področje javnega reda in miru:

dne 20.10.2014 je na PP Velenje poklicala občanka in prijavila, da jo je v Belih Vodah ogrožal spuščen pes. Policisti smo izsledili lastnika in mu izdali plačilni nalog;

istega dne smo intervenirali v Topolšici, kjer je doma razgrajal pijan sin. Ob prihodu policistov se ni hotel pomiriti in je s kršitvijo nadaljeval, zato smo mu odredili pridržanje. Za kršitve pa je prejel plačilni nalog;

dne 22.10.2014 smo intervenirali v Šoštanju, kjer je prišlo do spora med znanecema zaradi dolžniško upniškega razmerja. Kršitelju – upniku je bil izdan plačilni nalog;

dne 23.10.2014 smo intervenirali na Kajuhovi cesti v Šoštanju, kjer je občanka v svojem vozilu predvajala glasbo, s katero je motila bližnje stanovalce pri nočnem počitku. Izdali smo ji plačilni nalog;

dne 26.10.2014 smo intervenirali na Kajuhovi cesti v Šoštanju, kjer sta se sprla partnerja. Obema smo izdali plačilni nalog;

dne 8.11.2014 smo intervenirali na Koroški cesti v Šoštanju, kjer je stanovalka motila nočni mir s predvajanjem glasne glasbe. Za kršitev smo ji izdali plačilni nalog;

dne 11.11.2014 smo prejeli klic iz ZD Velenje, kjer se je zaradi poškodb zglašil mladoletnik. Z zbiranjem obvestil smo ugotovili, da ga je dopoldan na šoli poškodoval sošolec. Mladoletnik bo svoje obnašanje zagovarjal na sodišču.

Na področju kriminalitete smo obravnavali:

dne 23.10.2014 smo v Topolšici obravnavali vlom v mlin, pri tem pa si je storilec protipravno prilastil tri motorne žage. Prijavitelj je s tem oškodovan za najmanj 1.000 EUR;

dne 7.11.2014 smo obravnavali vlom v gostinski lokal v Gaberkah. Neznani storilec je odtujil cigarete in nekaj menjalnega denarja;

dne 10.11.2014 nas je poklical podjetnik in prijavil, da so mu tekom noči vlomili v mini bager, katerega je imel parkiranega v Metlečah. Z ogledom smo ugotovili, da mu je neznani storilec odtujil za okoli 300 EUR goriva;

Na področju prometne varnosti smo obravnavali:

dne 21.10.2014 je v ZD Velenje iskala zdravniško pomoč občanka Šoštanja. Ugotovljeno je bilo, da jo je dne 20.10.2014 na prehodu za pešce v Šoštanju zbil neznani voznik sivega avtomobila in s kraja odpeljal. Za voznikom še poizvedujemo;

dne 8.11.2014 smo obravnavali prometno nezgodo, ki se je zgodila v Skornem pri Šoštanju. Povzročitelju je bil zaradi izsiljevanja druge udeleženke izdan plačilni nalog.

Ostali dogodki:

dne 24.10.2014 smo občanu Šoštanja zasegli sumljivo substanco, za katero sumimo, da je mamilo. Po opravljeni analizi sumljive substance sledi zoper kršitelja ustrezen ukrep.

Svetovanje:

Ne meči petard, obdrži vse prste !

Foto: arhiv

Ne meči petard! Če se tej izkušnji ne moreš upreti, pirotehnične izdelke uporabljaj tako, da to drugim ne moti in ne ogroža. Mnogim državljanom je namreč uporaba pirotehničnih izdelkov neprijetna in jim vzbuja strah, nelagodje in občutek nevarnosti!

Novosti na področju pirotehničnih izdelkov se nanašajo na prepoved prodaje, posesti in uporabe ognjemetnih izdelkov kategorije 2 in 3, katerih glavni učinek je pok (najpogosteje so to petarde najrazličnejših oblik in moči).

Pirotehničnih izdelkov kategorije 1 ni dovoljeno prodajati mlajšim od 14 let. Gre za ognjemetne izdelke, ki predstavljajo zelo majhno nevarnost, povzročajo zanemarljivo raven hrupa in so namenjeni uporabi v strnjenih naseljih, vključno z ognjemetnimi izdelki, ki so namenjeni uporabi v stanovanjskih zgradbah in drugih zaprtih prostorih.

Tipični izdelki so bengalske vžigalice, pokajoči vložki za cigarete, pasje bombice, vžigalice s pokom itd.

Izdelkov kategorije 2 ni dovoljeno prodajati mlajšim od 16 let. Gre za ognjemetne izdelke, ki predstavljajo majhno nevarnost in povzročajo nizko raven hrupa in so namenjeni uporabi na omejenih območjih na prostem. Tipični izdelki so rimske svečke, majhna ognjemetna kolesa, bengalske bakle, baterije in kombinacije, rakete itd.

Izdelkov kategorije P 1, T 1 in baterij ter kombinacij kategorije 3 do 1000g neto mase eksplozivnih snovi in fontan kategorije 3 do 750g neto mase eksplozivnih snovi pa ni dovoljeno prodajati osebam, mlajšim od 18 let.

Uporaba pirotehničnih izdelkov kategorije 1, katerih glavni učinek je pok, je dovoljena le od 26. decembra do 2. januarja, pa tudi takrat teh izdelkov ni dovoljeno uporabljati v strnjenih stanovanjskih naseljih, v zgradbah in vseh zaprtih prostorih, v bližini bolnišnic,

v prevoznih sredstvih za potniški promet in na površinah, na katerih potekajo javna zbiranja. V stanovanjskih zgradbah in drugih zaprtih prostorih je dovoljeno uporabljati le ognjemetne izdelke kategorije 1, ki so namenjeni takšni uporabi. Izdelki so v ta namen tudi označeni.

Mladoletnikom do 14. oziroma 16. leta starosti je dovoljeno uporabljati pirotehnične izdelke kategorij 1 in 2 le pod nadzorstvom staršev ali skrbnikov. Vir: www.policija.si (14.11.2014)

ZORAN STOJKO KREZZEL

Povest o steklenem polžu...

...ali umeščanje trase avtoceste, ki se vleče kot jara kača

Od ideje in izražene nuje po izgradnji sodobne cestne povezave med Šaleško dolino, kasneje še s povezavo med Avstrijo skozi Koroško, do povezave z avtocesto med Ljubljano in Mariborom v Savinjski dolini, sta minili že dve desetletji. Vsaj 13 let pa so že potekali pogovori z vladnimi predstavniki, ministri in državnimi službami, ki so zadolžene za priprave in realizacijo izgradnje tretje razvojne osi (3RO). Koliko sestankov, koliko variant, javnih zborovanj, občinskih koordinacij v navezi z zainteresirano stroko in javnostjo je bilo izvedenih, vedo le redki. A tudi javnost ve marsikaj, morda pa ne ve, da se je za pripravo različnih projektov porabilo veliko denarja, a ni bilo nobenega haska. Vse je spet na začetku, morda nekaj malega naprej, vendar pa gre denar za zabijanje časa in odvrčanje od gradnje. Denarja ni niti za dokončno umestitev trase iz Velenja do Podloga ali Šentruperta. Medtem je postala najbolj »črna« edina cestna povezava med Koroško in navezavo na avtocesto v Arji vasi tudi zelo zdelana, neustrezna za tako veliko obremenitev. No, v tem času pa so se grožnje nekaterih podjetnikov, da bodo proizvodnje selili drugam (tudi zaradi transportno neustreznih povezav) pričele uresničevati. Že res, da so prioritetni razlogi v ekonomiji in trgih, vendar pomeni za vse proizvajalce takšna cesta tudi velik demotivacijski razlog za selitev. Če o smrtnih in drugih težkih nesrečah na območju PU Celje, kjer prednjači prav omenjena črna cesta skozi Črnovo, sploh ne razglabljam, je čas, da bi država storila to, kar bi že zdavnaj morala.

dr. Cvetka Tnauer se v imenu gospodarstvenikov in za Šaleško dolino bori za sodobno cestno povezavo že celo desetletje. Foto: Jože Miklavc

V Sloveniji ne gre več nič brez pritiskov

Ker se oblast že desetletja ukvarja bolj s seboj, kot s problemi in upravičenimi zahtevami državljanov, bo potreben silovitejši pritisk kot so bili dosedanja prepričavanja prepričanah o nujnosti takojšnje dokončne umestitve ceste ter pričetek gradnje v prihodnjih petih letih. Zato je župan Mestne občine Velenje Bojan Kontič 10. novembra zaradi neaktivnosti pri umeščanju tretje razvojne osi sklical delovno srečanje, na katerega je povabil ministra za infrastrukturo dr. Petra Gašperšiča z vsemi pripadajočimi službami in odgovornimi strokovnjaki za to področje. Gašperšiča na posvet ni bilo, so se pa odzvali župani SA-ŠA regije (tudi župan občine Šoštanj Darko Menih), poslanke Državnega zbora s tega

področja Marija Antonija Kovačič in Nada Brinovšek, Andreja Katič, ki je hkrati tudi podpredsednica Državnega zbora RS), Branko Meh, predsednik Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije, Alenka Avberšek, izvršna direktorica Gospodarske zbornice Slovenije za politike in zakonodajo, dr. Cvetka Tnauer predsednica Savinjsko-šaleške gospodarske zbornice ter Aljaž Verhovnik (Mladinska iniciativa za tretjo razvojno os).

Tudi pri gradnji mostu na regionalni cesti Velenje Arja vas v Črnovi se hudo zatika. Foto: Jože Miklavc

O pomenu izgradnje te cestne povezave proti jugu in na sever s Koroško so spregovorili z vso resnostjo predstavniki iz Šaleške doline, saj je po njihovih besedah v veliki meri odvisen nadaljnji razvoj SA-ŠA regije, zato je izgradnja velikanska nuja. Poudarili so, da potrebujemo predvsem cesto, ki bo omogočila razvoj regije in bo umeščena čim bližje Zgornji Savinjski dolini, saj je to tudi eden od razlogov za izgradnjo. Hkrati pa si tako Koroška kot ta del Štajerske zaslužita bolj varno cestno povezavo.

Vse aktivnosti so le še korak od začetka

Vodja Sektorja za urejanje prostora na državni ravni Lenča Humerca Šolar je povedala, da trenutno podrobno preučujejo traso v t.i. sredinskem koridorju (Podlog). Pri pospešitvi projekta jih ovira predvsem okoljska problematika, saj že dve leti iščejo optimizacijo za soglasje za okolje, naravo in vodo. Za omenjeno traso so z vodarji že sklenili načelno soglasje in kmalu bodo pričeli z umeščanjem trase v prostor. Omenila je še, da morebiten potek trase po obstoječi prometni povezavi Velenje–Arja vas ne rešuje prometne problematike Velenja in je kot taka problematična, saj predstavlja edino cesto, ki vodi do Koroške (in bi večletna gradnja avtoceste povzročila popoln prometni kolaps, op. av.). Povedala je še, da intenzivno iščejo variante umestitve tretje razvojne osi v sredinskem koridorju in možnosti za čimprejšnje sprejetje načrta s strani vlade. Tudi, če bo ta trasa izvedljiva, bi potrebovali še dve leti za sprejem in potrditev z vladne strani.

Korak naprej, dva vstran, nato pa več močno nazaj?!

Državni sekretar na Ministrstvu za infrastrukturo mag. Klemen Grebenšek je povedal, da finančnih sredstev za izgradnjo tretje razvojne osi trenutno ni videti. Jurij Kač, generalni direktor Družbe za razvoj infrastrukture in eden od pripraviljavcev strategije razvoja prometne infrastrukture v Sloveniji je povedal, da je čas, da ponovno premislijo o načrtih in modelu infrastrukture, ki so si ga zastavili. Omenil je, da je možno prometne težave reševati tudi s cestami nižjega ranga, npr. štiripasovnico. Njegova želja je, da se odpirajo vprašanja, ki do sedaj niso bila predmet diskusij.

*Naša cestno prometna realnost pa je tudi nestrokovno flikanje asfaltnih lukenj...
Foto: Jože Miklavc*

Če gre za kakšen lobi v naši dolini, lahko rečemo, da je trden in dobro povezan tudi v tej, za gospodarstvo najpomembnejši strateški zadevi. Cesto moramo zgraditi! Že dvajset let se po mnenju Branka Meha, predsednika Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije, pogovarjajo o tej osi. Ker niti umestitve še ni, so podjetja postala nekonkurenčna in po njegovem mnenju je skrajni čas za določitev trase, tudi denar za izgradnjo se bo moral najti. Dodal je še, da so gospodarstveniki SA-ŠA regije pripravljene tudi finančno sodelovati oz. investirati in da bi to lahko bil dober primer javno-zasebnega partnerstva. Potrebno je čim prej doreči rok izgradnje, saj se s tem, da je cesta nujno potrebna, že tako vsi strinjajo. Dr. Cvetka Tinauer iz Savinjsko-šaleške gospodarske zbornice je povedala, da podjetja že zelo resno razmišljajo o spremembi sedežev družb in selitvi proizvodnje. Strinjala se je z Mehom in zahtevala določitev roka za izdelavo projektne dokumentacije. Izvršna direktorica Gospodarske zbornice Slovenije za politike in zakonodajo Alenka Avberšek je omenila, da debate o finančnih možnostih zelo dobro pozna in da ima vlada pred seboj nov izziv o modelu financiranja. Po njenem mnenju v Sloveniji žal ne poznamo celovitega upravljanja s prostorom in tako naprej ne gre več.

Bojan Kontič je povzel, da nihče več ne oporeka potrebi po cesti, temveč je potrebno traso čim prej določiti in umestiti v prostorske načrte. Poudaril je nujnost razvojnega potenciala trase, da bo ta čim bolj koristna za gospodarstvo in prebivalce, zgrajena s čim manj stroški, da bo

omogočila prometno povezavo tudi Zgornji Savinjski dolini, s postopki pa je potrebno pospešeno nadaljevati na vseh državnih ravneh.

V sklepu razprave so prisotni podprli sklepe, ki so jih na Koroškem sprejeli skoraj hkrati na podobnem zboru na pobudo dr. Matica Tasiča, župana Občine Prevalje.

Sklicatelj posveta je na koncu predlagal, da bi se na tovrstnih delovnih srečanjih v takšni sestavi dobivali vsake tri mesece. Povzel je, da so na delovnem srečanju ponovno enotno potrdili, da so aktivnosti za čimprejšnjo izgradnjo tretje razvojne osi nujno potrebne in da za najsprejemljivejšo varianto predlagajo najbolj zahodno traso (Šentrupert), ki bo omogočila prometno povezavo in nadaljnji gospodarski razvoj tudi Zgornji Savinjski dolini.

JOŽE MIKLAVC

Sporočilo za medije

Spoštovani!

V ponedeljek dne 3.11.2014 mi poslovodstvo HSE, preko pooblaščenice odvetnice vročilo sklep o odpoklicu s funkcije direktorja družbe zaradi očitanih hujših kršitev obveznosti v svojstvu direktorja družbe. V sklepu so navedene tri očitane kršitve, katere pa odločno zavračam.

Dejstvo je, da očitkov ne sprejemam, saj vem, da so bile vse odločitve sprejete s skrbnostjo dobrega gospodarja, pri vseh odločitvah, tudi teh, ki se nanašajo na moj odpoklic, pa so neposredno vpleteni predstavniki lastnika, med njimi tudi novi v. d. direktor Matjaž Eberlinc. Najprej kot član, nato še kot predsednik odbora za aktiven nadzor v TEŠ je dajal soglasja in mnenja pri sprejetju vseh pomembnejših odločitev.

Ni skrivnost, da je sedanjí v. d. direktor, v času pred mojim prihodom na vrh TEŠa soglašal z najbolj spornimi aneksi k pogodbi z Alstomom, zaradi katerih se je dvignila investicijska vrednost bloka 6, soglašal z oddajo poslov mimo predpisanih pravil, bil je član odbora za aktiven nadzor v času ko so v TEŠ zavajali državo pri sprejemanju državnega poročstva in da vse to danes preiskujejo organi pregona. Zato se samo po sebi ponuja vprašanje: Zakaj je sedaj brez vsebinskih in formalnih razlogov in aktivnosti bila potrebna tako hitra menjava direktorja? To je neposredna odgovornost lastnika, ki je še izrazitejša po ukinitvi nadzornega sveta družbe TEŠ. O podrobnejši vsebini navedenih kršitev v tem trenutku ne želim dajati izjav, saj želim najprej opraviti razgovor v postopku izredne odpovedi pogodbe o zaposlitvi, ki ga je sklical lastnik za petek 7.11.2014.

Dejstvo je, da je s ponedeljkovim dnem poslovodstvo HSE pripravilo načrtovan napad name, z medijskimi izjavami pa so grobo posegli v zaščito mojega dobrega imena, osebne diskreditacije in osebne integritete ter načrtovano uničenje moje kariere.

Pričakoval bi, da novico o odpoklicu izveš od odgovorne osebe, v tem primeru generalnega direktorja Blaža Košoroka, ne pa da se posamezniki na takšen način skrivajo za plačljivimi pooblaščenici. Verjetno bi ta finančna sredstva bila koristnejša za reševanje likvidnostnih težav celotne supine HSE.

Ker očitane kršitve ne vzdržijo, se seveda pojavlja vprašanje o razlogih zakaj tako hiter odpoklic, o katerih pa bomo lahko spregovorili v naslednjih dneh.

S SPOŠTOVANJEM,
PETER DERMOL

Vedno le dva. Tu se začne življenje.

Janez Žmavc. Rojen v Šoštanj, leta 1924. Intelektualec. Dramatik, dramaturg. Kajuhov sodobnik.

Dramaturgijo je študiral na ALU v Ljubljani, v letih 1952–54 delal kot dramaturg v Prešernovem gledališču Kranj, do šestdesetega leta je služboval v Študijski knjižnici v Celju, nato do upokojitve 1990 delal kot dramaturg v SLG Celje. Nekaj njegovih dramskih del je uprizorjenih. Živi med Slovenj Gradcem in Celjem. In piše...piše, objavlja in piše. Poleg knjige Otok Walcheren je svoj ustvarjalni opus v celoti posvetil dramatik. In ljubezni.

Spoštovani Janez. Ujela sem vas pri delu na domačem vrtu. Vam narava veliko pomeni?

Kot otrok sem poletja preživel pri maminih starših na kmetiji v Cirkovcah pri Hajdini. In mi torej delo na polju ni tuje. Od takrat imam rad neskončne nižave. Stopiš na zaraslo krtino in že si na najvišji vzpetini, dominantni točki, ves svet je pred teboj.

Trenutno ste v Slovenj Gradcu, živite pa tudi v Celju.

Na Slovenj Gradec sem se zelo navezal. Pred vojno sem komaj kaj vedel o njem. V takratni Jugoslaviji je bil eno od politično upravnih središč, srezko načelstvo, pod katero je spadala tudi cela Šaleška dolina. Takrat mi je bilo bližje Celje, že zaradi gimnazije, kamor sem se vpisal.

Kakšna so bila gimnazijska leta v Celju; ste se tja vozili z vlakom?

Vlak je takrat predstavljal edino odprto okno v svet. Zgodaj je bilo treba vstajati, da si še prišel do šeste ure na postajo in potem do sedmih v Celje. Vožnje so bile vselej razburljive. Po kupejih smo se dijaki stiskali in kupčkali karte, sprevodniki so nas lovili, saj so bile igre za denar, pa četudi le za borne pare, prepovedane.

To so časi v katerih ste se družili tudi s Karlom Destovnikom.

Bolj zase se nam je pridruževal Destovnikov Karli, ki je imel navado, da je priteknel na postajo šele v zadnjem hipu in čeprav je bil doma tako rekoč doma ob postaji, je vselej zamujal, včasih celo s čevlji v rokah. Prometnik na postaji ni nikoli dal znamenja za odhod, dokler ni Karli priteknel in se pogнал v vagon. Spominjam se njegove od knjig nabrekle aktovke.

V njih pa ni nosil učnih knjig, pač pa brošure Slovenske mladine, takrat zelo napredne in preganjane revije. Kajpak jo je že na vlaku prodajal in šla je v denar, saj je Karli v njej objavljval svoje prve pesmi.

Še kakšen spomin z vlaka?

Spominjam se tudi vratolomnih skakanj na vlak in z vlaka, še preden je strojevodja zavrnil celo kompozicijo. Katehet Kosi, častivreden gospod, se je nenehno presedal, da bi ostal obrnjen v smer vožnje. Ni prenesel brzine, do 30 kilometrov na uro, preveč za starega gospoda.

Vaša rojstna hiša ne stoji več. Koliko se je Šoštanj spremenil v vaših očeh?

Sploh ne. Ko pohajam po njem, se veselim njegove lepe ureditve. Marsikaj je bilo treba pač podreti. Za mojo rojstno hišo na Aškerčevi 10, kjer sem ugledal luč sveta 6. oktobra 1924, niti ne žalujem. Saj jo nosim v svojem spominu in take, če bi še bila, najbrž nikoli več ne bi našel.

Šoštanjčani se vas radi spominjamo. Kljub temu, da ste rojstno mesto zgodaj zapustili, vas nanj vežejo lepi spomini. Eno svojih literarnih del ste mu posvetili, Otok Walcheren, mladost v mojem Šoštanju.

Moram povedati, da pri tem ni šlo za literarno oblikovanje. Spomine na mladost sem nanizal, kakor so mi prihajali naproti. Marsikaj sem vzel iz dnevnika, kakor sem ga pač pisal še med vojno. V njem so ohranjeni tudi zapiski iz srečanj s Kajuhom.

Foto: Andrej Žmavc

Torej je Kajuh na nek način sodeloval tudi pri vašem začetniškem ustvarjanju?

Karli je bil moj prvi mentor pri začetniškem pesnikovanju. Bil je nasploh idol vseh potencialnih šoštanjskih pesnikov. Maksu Pevcinu z Graščine, Pepci Dermol iz Družmirja, Melanšku iz Agrarije in še komu.

Tukaj se prvič pojavi ime List, ki je posledično botrovalo tudi imenu našega glasila, ki ves čas izhajanja teži k literarnim vsebinam.

Nadobudni kot smo bili, smo nameravali izdajati literarno glasilo List. Težave so bile, ker nismo imeli denarja za nakup šepirografa, s katerim bi odtiskovali in razmnoževali glasilo. Pa še ravnatelj meščanske šole nam ga je prepovedal. Bal se je vnosa političnih tendenc v šolsko okolje.

Imate še stike z vašimi mladostni prijatelji?

Med vojno se ožja prijateljstva niso pretrgala. Vida in Sonja Novakovi, Maks Pevcin, Anica Poprask in še nekaj nas je bilo. Eden redkih, s katerim še ohranja prijateljske stike, je Zvone Čebul, oba sva bila doma na Aškerčevi cesti in zatorej veva, kako je bilo takrat in lahko obujava spomine. Kajpak skupaj z Mojco. Nadvse dragoceni so mi Zvonetovi eksponati, ki jih je izgrebel iz davnine in rešil pred uničenjem.

Kakšen dogodek, ki ste si ga posebej zapomnili?

Ob Anici Poprask se bom ustavil. Nemci so takoj začeli sežigati slovenske knjige. Anica je bila doma na Cankarjevi in mi je zaupala, da jo je nemški vojak vabil, ne ravno na zmenek, samo nekaj knjig da bi ji rad dal. Ni se počutila varno, jaz pa sem jo prosil, naj za božjo voljo gre na sestanek, vojak zagotovo ni požigalec, humanist je, rad bi rešil nekaj knjig. Anica je šla na sestanek, dogovorila pa sva se, da mi bo knjige izročila na samem, konspirativno, na polju pod farno cerkvijo sv. Mihaela, skrivaj med gosto posejano turščico. Tako sem dobil nekaj knjig, v usnje in z zlato obrezo vezanega Cankarja in še danes ne vem, čeprav sem po vojni poizvedoval, kdo je bil lastnik dragocenih knjig. Pogumna, nedolžna Anica je padla v Pohorskem bataljonu.

Kaj vas trenutno najbolj bega, ko so vojni časi že davno za vami? Vas je česa še vedno strah? Navsezadnje ste doma v svojem ustvarjalnem svetu in tega vam ne more nihče vzeti.

Res je, tudi mojega Včerajšnjega sveta Stefana Zweiga, če povzamem prisodobo po tem velikem avstrijskem pisatelju, mi ne more in ne bo nihče vzeti. Doživel sem osvobajanje Šoštanja, ki so ga partizani zavzeli cela tri leta pred zavezniškimi invazijskim Dnevom D. Bil sem blizu tega dneva D na otoku Walcherenu in kasneje v Belgiji, kjer sem ranjen dočakal prav te mlade Britance. Še danes me prevzema nepopisna hvaležnost in ganjenost, kako so se ti mladi ljudje, povečini prostovoljci, izkricali in umirali tudi zame, za mojo osvoboditev.

Kot da so spomini še čisto sveži?

Ja. Že na varnem, na njihovi strani, so udarili po nas težki nemški topovi. Kanadski Francozi pod britansko krono so bili, ko so skočili v globok krater, niso pa pozabili name. Zgrabili so me in položili zraven sebe. Tam sta že ležala dva mrtva Kanadčana. Začutil sem ju ob sebi, začutil kot našega soseda z Aškerčeve, Pirečnika in Pevcinovega Francija z Graščine. Vsi so umrli na različnih krajih Evrope za isto stvar. Tega sveta, tega spomina mi ne more in ne bo nihče vzeti.

Foto: Andrej Žmavc

Otok Walcheren je odigral v vašem življenju več vlog?

Otok Walcheren je na poti k moji osvoboditvi odigral še drugačno vlogo. Kmalu potem, ko so me iz bolnišnice v Bruslju s transportnim letalom prepeljali v poljski lazaret pod šotori v Normandiji blizu Caena, kjer so še maloprej divjali najhujši boji, potem z ladjo v Liverpool in z vlakom v bolnišnico v Manchester. Tam so nas zasliševali in ko so izvedeli, da sem bil na otoku Walcherenu, so še tisto noč prišli pome in me odpeljali v London v njihov obveščevalni center. Otoka danes ni več, takrat ga je ločil le ozek pas morja od kopnega, pridni Holandci so ga združili s celino. Bil je najbližji Angliji, niso pa ga mogli zavzeti. Na vojaških zemljevidih sem zarisal, kje je bolj, kje manj utrjen, kje so težke, kje lahke topovske baterije, kje minska polja, pač vse, kar sem vedel iz tistih suženjsko tlačanskih mesecev, ko smo otok še dodatno utrjevali kot del nepremagljivega atlantskega zida. Po nekaj dneh je prišel visoki oficir in se mi zahvalil, otok je bil zavzet. Kako naj se mi oddolžijo? Tako sem po vmesnih taboriščih za vojne ujetnike, pač nujno zlo, bil kaj kmalu v Leigh-On-Seaju blizu Londona, bazi naše Prekomorske.

Tesnoba iz teh časov pa se še vedno vrača?

Res je, da bi se moral počutiti varnega v svojem ustvarjalnem svetu. Ta svet je vsakomur dan že ob rojstvu. Ko se potem v tem svetu iščeš in če ti je dano, da se zavoljo vztrajnosti na teh poljih bodisi rokodelskega bodisi umskega žitja in bitja tudi najdeš, si rešen.

Življenje kot iskanje?

Mene je mikalo slikarstvo. Neubranljivo me je privlačevala resna glasba. Nazadnje sem si izbral študij na gledališki akademiji. Ta odločitev sega

Foto: Andrej Žmavc

globoko v moje otroštvo. Naj mi bo dovoljeno za primerjavo vzeti Shakespeara.

Svet si je predstavljal kot ene same sanje. Meni se življenje vse od otroštva razgrinja kot ena sama igra. Premnogokrat prekinjena z grobo stvarnostjo.

Kot igranje? Še vedno se igram, še vedno se vračam v svoje otroštvo. Kje drugje kot v pisanju, kje naj se drugje najdem! Kaj bi me lahko odtrgalo od tega igranja, ki mi veleva, naj pišem. Pišem igre. Rad bi pisal. Pisal bi rad. Samo pisal bi rad ... večni refren, ki se sporadično pojavlja, mi da misliti, zakaj je ta gon po igrivem ustvarjalnem svetu kar naprej ogrožen. Gotovo je v tem trmastem, jokavem, sitnobnem vztrajanju, da bi še rad, kaj vse rad ... nekaj, kar lahko najdemo v vsakem otroštvu, kot še kako znano tarnanje in zapomaganje, da bi moral vse spustiti iz rok in priskočiti na pomoč.

Da bi to potrebo po potešitvi po najkrajši poti na hitro nasitil, zadovoljil, nevtraliziral. Ta večni puer aeternitus je v nas, ta večni otrok, kako vztrajno se pojavlja od rojstva do smrti, v naročju ljubezni, v postelji, za kuhinjsko mizo, sredi prijateljskih srečanj, v soočenjih z zahtevami družbe, službe, največkrat takrat, ko bi ga morali na kratko odpraviti kot kakšno nebodigatrebo.

Foto: Andrej Žmavc

Vendar ni tako preprosto.

Kar je globoko zakoreninjeno v nas, zasejano že od ranih otroških let, klije in se ne pusti zatreti. Doživel in dočakal sem doslej že veliko in marsikaj. Strah je minljiv. Kar pa me še danes preganja kot moreča travma, je sam prihod Nemcev in neusmiljena prepoved mojega maternega jezika. Danes si komaj lahko predstavljamo, kaj je takrat to pomenilo. Ne samo, da naj bi bili v nekaj letih kot narod izbrisani z obličja zemlje. Ta hip, zdaj in tukaj jezika, ki ti je bil že v zibelko položen, ni več. Konec je. Mrtev si.

Ni te več. Kako to, da še danes, ko je vse to že davno minilo, prihaja za mano kot prihuljena travma?

Pravite da obstaja odgovor.

Če ne bom več delal tistega, za kar naj bi me narava naredila, vsega tistega, kar me veseli, osrečuje, če ne bom več pisal – me ni. Ni več. Sredi najbolj srečnih dni mi bo naravnost izpuljeno iz rok. Travma iz vojnih let je našla tu plodna tla. Ni treba, da pride s krvavo hidro, s sovraštvom prežetimi in nahujskanimi kolonami množic. Tu je. Pri meni shranjeno. V vse bolj očitnem minevanju, nič ne pomaga, da se sklicuješ na to, da bi še rad ... rad ... vsaj še enkrat rad. Enkrat je vsega konec. Enkrat je treba reči: Zdaj pa nehaj s tem! Nisi ti edini. Je še kaj drugega, je še kaj več, so še drugi. Stopi pravočasno iz vrste. Saj boš še vedno zraven. Lahko boš gledal, poslušal, bral, doživljal, delil veselje z ustvarjalnimi potenciali drugih. Življenje se nikoli ne konča. Dajmo že enkrat pospraviti to larmoantno epistolo! Zakaj se ne bi tega konca že zdaj spominjal kot ponavljajoči se lajtmotiv v zaključni kodi prelepe simfonične pesnitve o Tillu Eulenspieglu Richarda Straussa ... Smrti ni, življenje gre naprej!

Vaša poglobljena razmišljanja se prezentirajo skozi vaša dela. Je nova knjiga že v delu?

Če bi zdaj nadrobno poročal o tem, bi se pa zablokiral. Res je. Povest o Cenki in njeni usodni povezanosti z ljubeznijo pišem. Tokrat bi rad Ljubezen personificiral, da bi jo lahko potem podredil načrtni vivisekciji. Za kaj vse je odgovorna, četudi stopi še tako nedolžno v naš svet. Ne moremo je programirati. Ko pride, če pride, je tu. Lahko ostane, lahko pa tudi gre. Kaj zapusti za sabo ... njena podoba je neulovljiva. Tako kot umetniška slika, ki te nenehno vabi, če je lepa. Vračaš se k njej in vedno kaj novega najdeš in odkriješ. Če ti ne pove vsega do kraja, je prava.

Kaj ni nekaj podobnega tudi z literaturo?

Če ti ne pove vsega do kraja, če te ne podučuje, če ti da misliti, si na pravi poti. Nekaj takega se mi dogaja s Cenko. Cenka je sužnja Ljubezni, ne da bi se tega zavedala, ne da bi se kdaj zares srečala z njo, ne pozna je še. Ko trčita skupaj, se ne konča v duhu sprave, pač pa na Prokrustovi postelji krvavega seciranja. Ljubezen je do kraja razgaljena. Pojavlja se kot Ljubezen Čarovnica.

Ljubezen Morilka. Ljubezen Smrt. Eros Thanatos.

In nenadna rešitev. Ki kajpak ni več v Cenkinih rokah. Za to sta potrebna dva. Vedno le dva. Tu se začne življenje.

MAG. MILOJKA B. KOMPREJ

Foto: Andrej Žmavc

Komemoracija padlim za domovino v spomin

Sonce je že zašlo in dnevno svetlobo je počasi, a vztrajno jemala tema, ko so se ljudje na zadnji oktobrski dan začeli zbirati pri 'Križu' v Ravnah pri Šoštanju.

Jože Sovič, predsednik KS Ravne, je v svojem govoru pozval ljudi s medsebojnemu spoštovanju in strpnosti. Foto: Nastja S. Naveršnik

Pri spominskem obeležju, kjer so v kamen vklesana imena 49 domačih in 21 neznanih padlih, je potekala komemoracija v spomin na vse za svobodo padle borce XIV. divizije.

Natanko ob 16.30 sta domačinki Angela Kumer in Marta Obšteter položili venec k spominskemu obeležju internirancev na območju Raven med 2. svetovno v spomin. Program je povezovala Marjana Kotnik, ki je v ganljivem govoru poudarila: »Naša dolžnost je, da vedenje o vojni, ki je na svet prinesla neznansko gorje in številne srčne rane, prenašamo na potomce, da bodo vedeli, spoštovali in skušali živeti tako, da se gorje ne bi več ponovilo!«

K spominskemu obeležju, kjer so v kamen vklesana imena internirancev na območju Raven med 2. svetovno vojno, ljudje radi pridejo, se spomnijo pokojnih in prižgejo sveče. Foto: Nastja S. Naveršnik

V krajšem kulturnem programu so se predstavile sekcije Kulturno-umetniškega društva Ravne; zaigrala je Ravenska plehmužika, zapela sta moški pevski zbor pod vodstvom Tee Plazl in ženski pevski zbor Planike pod vodstvom Špele Obšteter, z recitali so se predstavili otroci Podružnične šole v Ravnah, Špela Sovič in Marko Potočnik sta opomnila na praznik mrtvih, harmonikarja Samo Kotnik in Nejc Hudournik pa sta zaigrala nekaj partizanskih pesmi.

Viktor Potočnik, predsednik Zveze borcev Ravne, se je prisotnim zahvalil za obisk, nastopajočim pa za pripravljeni program. Vesel je, da je komemoracija v Ravnah vsako leto tako številčna in med bolj obiskanimi v Šaleški dolini.

Plameni sveče so tleli v mraku, ko so zadnji obiskovalci zapuščali komemoracijo, a bodo počasi izgoreli, rože v vencu bodo uvele od mraza. A v srcih živijo spomini na fante, ki so izkrvaveli za domovino, da lahko danes živimo svobodno na svoji zemlji in govorimo slovenski jezik.

NASTJA S. NAVERŠNIK

Predstavitev defibrilatorja v Gaberkah

VKS Gaberke so letos s pomočjo donatorjev nabavili prenosni defibrilator proizvajalca Zoll.

Po besedah predsednika Krajevnega Odbora Rdečega Križa (KO RK) Gaberke Karla Judeža, je v kraju že nekaj časa obstajala želja po nakupu te tako pomembna naprava. V uporabo so ga slavnostno predali PGD Gaberke in sicer na prireditvi ob prvem krajevnem prazniku KS Gaberke, sredi septembra pod kozolcem Kulturnice. Za skrbnika aparata so izbrali člana PGDG in poklicnega gasilca Boštjana Jevšnika. Gasilci so poskrbeli, da je AED (mednarodna oznaka pomeni Automatic External Defibrillator) naprava varno shranjena v namenski vitrini na levi steni za vhodnimi vrati v dom, na gasilskem domu levo pa je nameščena vidna napisna tabla, ki označuje prisotnost AED. Napisno tablo nameravajo postaviti še na smerokaz ob glavni cesti.

Predavanje AED Gaberke 2014. Foto: Aleksander Grudnik

Člani KO RK Gaberke so v dvorani gasilskega doma Gaberke pripravili izobraževanje za krajanje iz prve pomoči bolnikom, ki so v nezavesti, ne dihajo in pri njih ni moč zaznati srčnega utripa. Karel Judež je prisotnim krajanom najprej predstavil namen predavanja in predavateljico, Andrejo Gajšek, ki je zaposlena kot višja medicinska sestra v Bolnišnici Topolšica. Predavateljica je prisotnim podrobno opisala in predstavila vse postopke prve pomoči v različnih nesrečah in ob nenadnih obolenjih, postopek prve pomoči pri odraslih in otrocih in postopek klica reševalcev preko telefonske številke 112. Postopek umetnega dihanja, masaže srca in namestitve AED naprave je nazorno prikazala na lutki. Svoje znanje

so lahko preverili tudi prisotni, ki so to želeli. Predavateljica je publiki pogosto zastavljala različna vprašanja iz prve pomoči, in razveseljivo je, da nikdar ni ostala brez pravega odgovora.

Najpogostejši vzrok za zastoj srca je migetanje prekatov, t.i. prekatna fibrilacija. AED je naprava, ki prepreči fibrilacijo srca s tem, da preko elektrod, ki jih namestimo na sprednjo steno prsnega koša, ustvari močan električni sunek, ki »resetira« srce ter omogoči njegovo normalno bitje. Naprava je opremljena z nazornimi slikovnimi prikazi uporabe ter nas tudi glasovno vodi (v slovenskem jeziku). Za razliko od defibrilatorjev, ki jih prikazujejo v raznih medicinskih nadaljevanjih in so zapleteni za uporabo, so AED izredno preprosti, saj sami analizirajo srčni ritem in presodijo, ali je potreben šok. Vaša naloga je samo namestitev elektrod ter sledenje navodilom.

Predavanje AED Gaberke 2014. Foto: Aleksander Grudnik

Defibrilator postaja ljudem vedno bolj poznana naprava, saj potekajo v zadnjih letih številna izobraževanja na to temo, vedno večja pa je tudi mreža lokacij teh naprav. Poleg znanja o uporabi tega aparata je seveda v prvi vrsti potrebno, da ob nenadni slabosti oz. zdravstveni težavi človeka vemo, kje v naši bližini se nahaja defibrilator. In kje lahko AED napravo v Sloveniji najdemo: Na spletni strani <http://www.aed-baza.si/> lahko na karti poiščemo točne lokacije tega aparata, kjer je označena tudi dostopnost za javnost. Opozoriti pa je potrebno, da baza ni ažurna, saj vsi lastniki oz. skrbniki ne vpišejo lokacije defibrilatorjev, oz. nekateri niti ne vedo, da taka baza obstaja. V Mestni občini Velenje glede na podatke v bazi obstaja 15 defibrilatorjev (obstaja jih več, vendar še niso zavedeni). Od 7 defibrilatorjev, ki se sicer nahajajo v občini Šoštanj, so vpisani le trije (TEŠ uprava, TEŠ delavnice, Zdravilišče Topolšica), v bazi pa še ni bilo defibrilatorjev, ki se nahajajo v ZD Šoštanj, GD Šoštanj, v stavbi Občine in v PGD Gaberke, pa še kakšen bi se verjetno našel. Predsednik KO RK Gaberke Karel Judež je bil vesel številnega obiska predavanja, saj je bilo prisotnih okoli 40 krajanov. Prva predavanja o uporabi defibrilatorja so sicer že bila izvedena za gasilce, imajo pa v planu predavanja o uporabi defibrilatorja še večkrat ponoviti. Predavanje je bilo izvedeno s pomočjo Območnega združenja Rdečega križa Velenje.

ALEKSANDER GRUDNIK

Sadjarstvo v Saša regiji več kot le nostalgija

Sadjarstvo Franca Praprotnika Mozirje je v začetku oktobra v sodelovanju z območno kmetijsko svetovalno službo in nekaterimi domačimi društvi, pripravilo 6. sadjarsko razstavo v restavraciji Gaj v Mozirju.

Zanimiva razstava, pomembna za širše področje s poudarkom razstavljenih starih sort jabolk in hrušk, ki so se tudi po sto in več letih ohranile na kmetijah Zgornjesavinjske ter na obrobju Šaleške doline, je bil pravi učni projekt za širše okolje, za kmete, sadjarje, vrtičkarje in šolsko mladino. Razstava je vsebovala številne vrste sadja, predvsem stare, a tudi novejša vrste, orodja ter pripomočke za vzgojo in nego sadnih kultur. Kar okrog 15 starih sadnih vrst je za razstavo prispeval mladi kmet in

sadjar »Frgel« s Primoža nad Ljubnim ob Savinji, ki se zaveda, da so stare jabolane še najbolj odporne tudi brez pretirane zaščite, mnoge tudi zelo okusne ter takšne, da v primerni hrambi dočakajo spomladansko obdobje.

Sadjarstva razstava je bila poučna in zanimiva, tako za mladino, kot za starejše ljudi. Foto: Jože Miklavc

Sadjarjem so se pridružili člani Čebelarke družine Janeza Goličnika Mozirje s prikazom vloge čebel pri opraševanju sadnih rastlin, dejavnosti čebelarstva in pomenom čebelarstva v api-turizmu. Sodelovalo je tudi Društvo za varstvo in vzgojo ptic Kalin Mozirje s prikazom koristne vloge ptic v sadovnjaku, Društvo kmetič je prispevalo izdelke iz domače sadne pridelave, učenci OŠ Mozirje pa so se izkazali z likovnimi izdelki in pridelki sadja iz šolskega sadnega vrta. Svoj prispevek na razstavi je doprinesla tudi Kmetijska zadruga Šaleška dolina iz svojih sadovnjakov in skladišča sadja.

Stare sadne vrste se vračajo v sadovnjake slovenskih vrtov in kmetij. Foto: Jože Miklavc

Na razstavi so se predstavile tudi nekatere strokovne institucije, zadruga ter ekološki pridelovalci sadja. Omenjali pa so tudi znanega sadjarskega mačka Konrada Brunška iz Andraža, ki s svojimi izkušnjami že vrsto let deluje kot mentor (v svojem sadovnjaku ima okrog 140 vrst različnih sadnih sort, predvsem starejših). Vsem sodelujočim se je zahvalil za odlično pripravljeno razstavo predsednik sadjarskega društva Alojz Plaznik, ki je okarakteriziral letošnjo sadno letino kot eno slabših v zadnjih letih. Župan občine Mozirje Ivan Suhoveršnik pa je spodbudil sadjarje, da še naprej opravljajo tako pomembno vlogo kot je samooskrba s sadjem ter obljubil pomoč in nadaljnje sodelovanje. Vsebinsko je bila razstava pestra in poučna, zato tudi velik obisk, več kot tisoč obiskovalcev ni izostal.

JOŽE MIKLAVC

Šoštanjski veterani izvedli izlet v Prekmurje

Veterani OZVVS Šoštanj so po letnem načrtu dela za leto 2014 organizirali enodnevni izlet za svoje članstvo. Letos so se odločili, da to svojo aktivnost izpeljejo v sodelovanju z Območnim združenjem veteranov vojne za Slovenijo Gornja Radgona.

Po vstopnih postajah v Šoštanju in Velenju, kjer so veteranke in veterani napolnili avtobus, so se šoštanjski veterani tretjo novembrsko soboto odpeljali proti hotelom v Radencih, kjer so jih pričakali prijazni veterani iz Gornje Radgone predsednik Jože Makovec, Niko Brus, ter Milan Kuzmič, ki je bil soavtor programa izleta šoštanjskih veteranov. Prav tako pa nas je pričakal naš član Maksimiljan Korošec, ki zaradi bolezni domuje v domu za ostarele v Radencih. Gornjeradgonski veterani so nam pripravili bogato ekskurzijo, ki se je pričela z ogledom hotela Radenci, kjer nas je na začetku pozdravil predsednik krajevne skupnosti Radenci Niko Brus, nato pa nas je skozi hotel popeljala prijazna animatorka in nam predstavila 130-letno zgodovino mineralnih toplic Radenci; prav tako smo poskusili njihove naravne mineralne vode. Iz Radencev smo se odpravili v oljarno Šaruga. Tam so nam na kratko predstavili njihovo zgodovino in potek dela. Ogledali in poizkusili smo njihove izdelke in videli kako pridejo iz zrna do olja. Njihove izdelke smo lahko tudi kupili. Ustavili smo se v baru Vojni veteran, kjer so se nam pridružili Anton Pintarič- praporščak, Zdravko Stolnik – predavatelj, Martin Novak – urejevalec spletne strani. Skupaj smo se odpravili v gasilski dom Gornja Radgona, kjer nam je Zdravko Stolnik na kratko predstavil dogodke iz leta 1990 in 1991. Predstavitve je bila zanimiva in tudi slikovno prikazana. Po kratkem okrepčilu smo skupaj s praporščakoma položili venec na spominsko obeležje

Foto: arhiv

V neposredni bližini smo si ogledali zgradbo in muzej Špital iz 17. stoletja, v katerem so hranjene različne arheološke in vojaške najdbe. Sledil je ogled radgonske kleti Pod slapom, kjer so nam predstavili pridelavo penečih vin. Sprehodili smo se skozi njihove kleti in z začudenjem opazovali milijone steklenic, v katerih zori ta peneči biser. V najlepši kleti smo to penino tudi poizkusili in opazovali kako iz skale teče naravni vir vode.

V poznih popoldanskih urah, ko smo bili že malo utrujeni od žlahtne kapljice, smo se odpeljali do Kmečkega turizma Benko. Tam smo ob dobri hrani in pijači strnili vtise tega dne in ob zvokih harmonikarja Martina Štrigla veselo zaplesali v večerne ure. Na potovanju sta veteranke in veterane poleg zvedavosti in želje po obujanju skoraj pozabljenih spominov, spremljala dobra volja in prijateljstvo, s kakršnim se lahko ponašajo le veterani. Vodstvo veteranske organizacije je zadovoljno, da je izpolnilo pričakovanja članstva in da je izlet potekal v dobrem in veselem vzdušju. Enotni so si, da bodo s tradicijo strokovnih potovanj nadaljevali tudi v prihodnje. Tako že prav pridno snujejo načrte za leto 2015.

LEON STROPNIK

Pozornost in spoštovanje

Življenje vsakega človeka je dragoceno, zato je spoštovanje sebe in drugeih osnova vsakega človeka.

Foto: Jože Jančič

Z vsakoletnimi srečanji krajanov nad sedemdeset let, skušajo člani krajevnega odbora rdečega križa Ravne, pokazati starejšim v kraju, da jih spoštujejo in cenijo njihovo preteklo in tudi sedanjo dejavnost. Tudi letos so jih povabili v dom krajanov in jih s prijetnim popoldnevom, ki so ga organizirali skupaj s krajevno skupnostjo, skromno pogostili. Da so srečanja za starejše pomembna, dokazuje udeležba, saj se jih je tudi letos zbralo čez osemdeset. Še posebej lepo je, če so med zbranimi zakonci, taki, ki se veselijo tudi dolgega sobivanja. Kar dva taka para sta v Ravnah, Stanislav in Antonija Mravljak, ter Angela in Ivan Kumer. Slednji je na srečanju veselo raztegnil meh svoje harmonike in prisluhnil željam zbranih, da naj mu zdravje še dolgo greje prste za igranje.

Zbrane je pozdravil Darko Menih, župan Občine Šoštanj, ki jih vsako leto obiše in jim zaželi trdnega zdravja. Spregovorila sta tudi domačina, predsednik krajevne skupnosti Jože Sovič in Jože Jančič, predstavnik krajevne organizacije rdečega križa Ravne, ki je povedal tudi, da bodo tiste, ki se srečanja zaradi bolezni niso mogli udeležiti, člani obiskali na domu, pa tudi v centrih za varstvo odraslih.

Sicer pa ni odveč povedati, da je krajevni odbor Ravne skozi vse leto dejaven na različne načine, med drugim so znani po soorganizaciji krvodajalske akcije, ki je v Ravnah kar dvakrat letno. Na zadnji, v oktobru, je kri darovalo osemdeset krvodajalcev. Krajevni odbor, ki ga vodi Slavica France, bo tudi v novem letu sledil načelom rdečega križa – pomagati pomoči potrebnim.

MILOJKA B. KOMPREJ

V uredništvo je prispela zahvala. Prijazna, preprosta zahvala Borisa Ledineka, krajana Raven iz Šoštanja. Vse je povedano v tej zahvali in vse, kar bi še dodali, je odveč. Samo želja, ena po zdravju in druga, da bi bili med nami še naprej ljudje. Taki, ki VEDO, da se človek ne rodiš, ampak postaneš. Z razumom, čustvi in dobrimi deli.

ZAHVALA

VSEM ORGANIZACIJAM, DRUŠTVOM IN KRAJANOM KRAJEVNE SKUPNOSTI RAVNE SE ISKRENO ZAHVALJUJEM. SRČNO UPAM IN SI ŽELIM, DA BOSTE NA KONCU VSI DEL MOJEGA USPEŠNEGA ZDRAVLJENJA. OB PRIHAJAJOČIH PRAZNIKI IN NOVEM LETU PA VSEM SKUPAJ ŽELIM VELIKO LEPEGA, PREDVSEM PA ZDRAVJA. ŠE ENKRAT HVALA.

BORIS LEDINEK

Poročilo TRD Šentvid

Kar nekaj časa nismo obveščali javnosti o našem delu in aktivnostih v društvu a to ne pomeni, da smo mirovali, nasprotno, bili smo zelo aktivni.

Foto: arhiv

Po sloganu, »Poživimo telo in duha«, smo se na majsko soboto, 24.05.2014, podali na rekreativni pohod izpred Andrejevega doma na Slemenu, na 1375 m visoki Smrekovec in seveda nazaj na Sleme. Bilo je zdravo in prijetno.

Sodelovali smo z »Javorskimi fanti« pri »Jajčeriji« v Andrejevem domu, 21.06.2014, z »GAVDO za vse tiste, ki imajo radi jajca«.

Skupaj s Krajevno skupnostjo Šentvid, smo v nedeljo, 15.6.2014, pripravili svečano razglasitev krajevnega praznika z mašo pri kapeli Svetega vida in otvoritvijo razstave slik Franca Klanferja, ki si jih je še vedno možno ogledati in kupiti v Andrejevem domu.

Za krajevni praznik je razglašen 15. junij, to je na dan Svetega Vida, po katerem se imenuje tudi naš kraj.

Zadnji dan avgusta letošnjega leta pa smo se, zdaj že tradicionalno, zbrali na družinskem pikniku pri Andrejevem domu na Slemenu. Razgibali smo se s tekmovanjem v pikadu in keglanjem na vrstico. Prvi trije v vsaki panogi so prejeli pokale.

Foto: arhiv

S skromnim darilcem pa smo čestitali tudi dvema našima članoma, ki sta v letošnjem letu dopolnila, Vojko 50, Milan pa 80 let, kar počnemo vsako leto, če so le jubilanti.

Soboto, 20.09.2014, smo namenili za strokovno ekskurzijo in sicer na Gorenjsko. Pot nas je popeljala v Radovljico na ogled čebelarkega muzeja in muzeja lesarstva, na Bled in v Kropo na ogled kovaškega muzeja. Na poti nazaj smo si v Kranju ogledali še hišo v kateri je delal dr.France Prešeren. S te poti smo odnesli nepozabne vtise.

Prvo letošnjo oktobrsko soboto pa smo namenili »darovom jeseni«, po domače »krompirjevemu pikniku«. Vstopnina je bila 1kg krompirja, pripravili pa smo krompirjevo večerjo s samimi krompirjevimi jedmi.

Vsako drugo leto si člani društva privoščimo, kot zahvalo samim sebi za dvoletno delo v društvu, večdnevni izlet. Tako smo se zadnji vikend v septembru podali v Zadar in na otok Vis. Domov smo se vrnili polni prijetnih vtisov in moči za premagovanje vsakodnevnih življenjskih lepot in težav.

-TH-

Družinsko kolesarjenje športnega društva Ravne

Kolesarsko transversalo, ki jo v športnem društvu Ravne izvajamo že več let, smo letos prvič zaključili z družinskim kolesarjenjem.

Foto: arhiv

Kljub nespodbudni vremenski napovedi, smo se zbrali v nedeljo, 5. oktobra in za pogum bili nagrajeni s sončnim popoldnevom. Zbralo se nas je 23 kolesarjev, tudi dva otroka. Izpred REKS-a, smo se počasi in klepetavo odpravili čez prvi klanec, proti gostišču Rihter v Spodnjem Razborju. Erna nas je prijazno pogostila, Miha pa je celo raztegnil meh na svoji harmoniki. Postanek je tako bil daljši od načrtovanega.

Bolj za šalo, kot zares, nas je na poti spremljalo še motorizirano »varnostno« vozilo. Da nas ne bi pregnale dežne kaplje ali ulovila tema, smo se odpravili nazaj proti izhodiščni točki. Prijetno utrujeni smo se malo okrepčali, poveselili in se odpravili domov v upanju, da se naslednje leto zberemo v še večjem številu.

SIMONA KOREN

Pravljlično vzdušje pri Langusovih

Kreativni atelje Langus je v soboto, 22. novembra, že enajsto leto zapored odprl vrata na ogled izvirnih adventnih venčkov in ostalih izdelkov iz tega priznanega studia.

Foto: Amadeja Komprej

Poleg kreacij, ki sta jih ustvarila Tomaž in Brigita Langus, so se predstavili še njihovi prijatelji, ustvarjalci. Na ogled so bili izdelki Jožice Pohale, Mojce Kolenc, Valerije Miljančič Lazič, Romane Kolenc, Domna Potočnika in dejavnosti Avtohiša Drev ter Apartmaji in wellness Skok. Pri Langusovih doma se je odvijala prava mala adventna zgodba in obiskovalci so se po ogledu z veseljem podružili ob toplim napitku in božičnem šmornu. Dejanje Langusovega ateljeja je lep uvod v prihajajoče praznike.

AMADEJA KOMPREJ

Izziv s Topolšico

Pred nekaj tedni nas je na našem Facebook profilu presenetilo vabilo sosednjega rodu Topli vrelec, ki nas je izzival na mini mnogoboj tekmovanje.

Seveda smo se vabilu odzvali, sestavili ekipe in pričeli vaditi za sobotni izziv. Odločeni, da bomo zasedli čim boljša mesta, smo vadili postavljanje šotora tudi v temi. Mini mnogoboj se je odvil v soboto 22. 11. 2014, pri Domu krajanov v Topolšici. Kot pravi taborniki smo se do tja podali peš in se s tem dodobra ogreli. Topolščani so za MČ-je pripravili postavljanje šotora, mini orientacijo in boj med dvema ognjema. GG-je pa so izzvali na dvoboj v signalizaciji in orientaciji po domu krajanov. Naša ura druženja je prehitro minila v znamenju smeha, kančka tekmovnosti, spoznavanja sosedov in veselja ob prvem mestu med MČ-ji, ki so ga zasedle vod Metuljčice. Komaj čakamo, da naš sosednji rod povabimo v Šoštanj.

AJDA ČEBUL

Foto: Suzana Podvinšek

Del kulturne dediščine najde svoj prostor

Nimfa

Včasu slovesne otvoritve novega vrtca v Šoštanju, je obiskovalce prvič pozdravil tudi odlitek kipa imenovan Nimfa.

Foto: arhiv

Umeščen je v prostor med vilo Mayer, športno dvorano in novim vrtcem v Šoštanju. Kaj simbolizira to enkratno delo našega rojaka Ivana Napotnika in za kakšen namen je bilo izdelano, bom poskušal opisati v parih stavkih.

Začetek sega v leto 1930, ko so se mestni svetniki pod vodstvom župana dr. Frana Mayerja odločili doprinesiti mlademu mestu še zadnji element, ki ga le to mora nujno imeti. To je tekoča voda, oziroma vodovod. Z mnogoštevilno delovno silo, so se lotili velikega zalogaja, primerljivega vsem današnjim projektom na področju oskrbe z vodo. V letu dni so neumorni delavci pod vodstvom domačega zidarskega mojstra Mihaela Kumra zgradili infrastrukturno omrežje z vsemi zajetji in rezervoarji vse od Belih Vod preko Florjana, Šoštanja z zaključkom pod dvorcem v Ravnah. V tem času trdega dela stotih delavcev na trasi, so se dela zaključila. Hiše v mestu so dobile tekočo vodo, vodnjaki po Šoštanju so postali del spomina in se pričeli počasi umikati v pozabo. Šoštanjčani so bili za to novo pridobitev neizmerno hvaležni, zato so se odločili zahvaliti županu za njegovo smelo in pomembno odločitev.

V široko zastavljeni akciji so zbrali denar in pri akademskemu kiparju Ivanu Napotniku naročali izdelavo dela, ki bo izpričalo hvaležnost meščanov. Kasneje se je v Šoštanju prijela razlaga, da so delo naročale

šoštanske gospodinje, ki so z izgradnjo vodovoda tudi največ pridobile. Napotnik se je odločil upodobiti ženo z vrčem, ki svojemu otroku polni posodo z vodo iz katere jo on hvaležno pije. Idejno je posegel v grško mitologijo in se odločil na Nimfo, prelepo mlado žensko, ki živi v neokrnjeni naravi. Najprej je izdelal mavčni študijski osnutek velikosti 1:1, ki mu je služil kot osnova za izdelavo kipa. Za izdelavo je izbral češpljev les. Leta 1932 je bil kip izdelan, ter slovesno poklonjen županu Mayerju. Na podstavku je bil pritrjen napis, ki je pričal o njegovem namenu in nastanku. Dolga leta je kip krasil prostore vile Mayer, njegov zadnji lastnik je bila Mayerjeva hči Majka. Ker je bilo to umetniško delo neposredno povezano z dogajanjem v mestu, so Šoštanjčani z veliko nejevoljo in osebno prizadetostjo sprejeli novico, da je bil kip prodan znanemu kulturnemu delavcu v Velenje. Prav ta dogodek je razdvojil dva velikana na področju kulture, med katerima je nastala nepremostljiva vrzel do konca njunega ustvarjalnega življenja. Iz osebnega spoštovanja do gospoda Viktorja Kojca in g. Marjana Marinška, se do tega ne morem opredeljevati, zato naj to ostane njuna zgodba.

Želja, da bi v Šoštanju prišli vsaj do odlitka tega dela, je bila vseskozi prisotna in tudi večkrat osebno izražena lastniku. Čas za to je očitno dozorel pred leti, na njegovi zadnji Piki nogavički v Velenju. V najinem pogovoru je izrazil pripravljenost za izdelavo odlitka in hkrati opozoril na pasti umeščanja v prostor tega po njegovem zelo osebnega dela. Kmalu zatem se je končala njegova bogata življenjska pot. Naslednje leto je njegova družina privolila v izdelavo odlitka, ki smo ga prejeli v last konec aprila 2013. KS Šoštanj je tako končno pridobila to pomembno delo in se zahvaljujemo družini Marinšek za to njihovo privolitev.

Foto: arhiv

Foto: arhiv

Naša velika želja je bila postaviti kip na Trg bratov Mravljakov, na mestu, kjer je nekoč stal vodnjak in je v podzemnem delu še v celoti ohranjen. Umestitev dela na tej lokaciji, umeščeni neposredno pred Mestno hišo je bila kot taka z zadovoljstvom sprejeta tako na KS, pri krajanih in tudi pri projektantih, saj je v sebi nosila dobro zgodbo in vsebino. Vseskozi nam je stala ob strani tudi Občina Šoštanj, ki je kot lastnik prostora izdala soglasje k postavitvi kipa. S postavitvijo tega dela smo želeli prispevati svoj delež k oživitvi zaspanega in neurejenega osrednjega trga v Šoštanju. Dati v to mrtvilo vsaj nekaj pozitivne energije. Kaj kmalu smo ponovno doživeli spoznanje, kako težko se lahko stvari spreminjajo na bolje. Zavod za varstvo kulturne dediščine Celje se je na naše presenečenje do projekta opredelil negativno, saj so bili mnenja, da to delo s svojo urbano ureditvijo ne sodi v nekdanji srednjeveški trg. Presenečeni nad tem dejstvom, predvsem pa nad visokim statusom osrednjega trga smo bili ponovno na začetku poti. Edina stvar, ki nam ni bila prepovedana, je bila izločitev treh parkirnih mest pred kipom Marije in njena ograditev s stebrički.

Umestitev kipa na drugo primernejšo lokacijo v mestu se lahko zapiše, vendar v naravi to ni tako preprosto. Šoštanj ni mesto, ki se v primerjavi z ostalimi slovenskimi mesti razvija in širi. Šoštanj je mesto, ki je za potrebe razvoja velikega povojnega gospodarskega čudeža moralo žrtvovati preko deset hektarjev mestnega zemljišča. Vse za ceno lepše prihodnosti, ki nas je pripeljala na rob uničene doline in brezposelne mladine. In prav pred štiridesetimi leti, so ob porušitvi kaplanije ob cerkvi Sv. Mihaela uničili tudi njene podporne stebre. In prav ti kamniti stebri, ki so opravljali funkcijo podpore stopnišča, so bili nekoč trški sramotilni

stebri imenovani Prangerji. Takrat je bila priložnost jih ponovno umestiti v občutljivo trško jedro, ali jih vsaj ohraniti, kot je to običaj v vseh civiliziranih družbah. Nič od tega se ni zgodilo, končali so kot del nasutja v Ravenski obvoznici.

Po temeljitem razmisleku o primerni nadomestni lokaciji, se nam je zdela izgradnja novega vrtca v Šoštanju dovolj tehten argument za umestitev Nimfe v njegovo neposredno bližino. Prostor novega prehoda v vrtec je z njeno umestitvijo samo pridobil. Že na sami otvoritvi se je pokazalo, da je delo sprejeto in marsikatera fotografija naših najmlajših je ovekovečena ob tej novi pridobitvi. Tudi pri tej dilemi nam je župan priskočil na pomoč, se odločil za smer rešitve problema in nam na prostoru nekdanjega parkirišča omogočil postavitev kipa. Sama postavitev je združila predvsem tiste posameznike, ki so na področju kulture za sabo že pustili svojo sled. Prepričani smo, da bodo Nimfo vzeli za svojo vsi tisti, katerim je namenjena. To so naši občani, ki se z njo srečujejo vsakodnevno, pa naj gre za obiskovalce vile Mayer, zagrete športnike ali obiskovalce našega novega vrtca.

S tem se je zaključilo večletno prizadevanje za postavitev tega pomembnega dela, ki je po eni strani povzročilo veliko odobravanj med ljudmi in nestrinjanj s strani stroke, ki se je tudi do te nadomestne lokacije (na prostoru nekdanjega parkirišča pred vilo Mayer) opredelila negativno. V Šoštanju so nam v petdesetih letih že odstranili kip Marije, in s tem naznanili težke čase, ki so kasneje resnično prišli nad nas. Veliko naporov je bilo potrebnih, da smo se vsaj delno rešili bremen napak preteklosti in pričeli stvari obračati na bolje. V del teh prizadevanj sodi tudi postavitev Nimfe.

Pred leti je občina Šoštanj izdala turistično karto občine Šoštanj v kateri je za enega od najpomembnejših kulturnozgodovinskih objektov naše občine zapisala: »Od 16. stoletja dalje je znan dobro ohranjen dvorec, Marovski dvorec (Gutenbichl), katerega zadnji lastnik je bila družina Vošnjak. Ta je stavbo leta 1931 temeljito prezidala in ji dala današnjo podobo. Ohranjena je dragocena notranja oprema z imenitnimi parketi, intarziranim pohištvom in lesenimi zidnimi oblogami. Posebno vrednost daje stavbi izjemen baročni park«.

Danes, enajst let po tem zapisu, je ta petstoletni objekt na tnalu svoje največje preizkušnje. Kraje, skrunjenja in uničevalna sla je del današnje podobe tega dvorca. Uničene varnostne kamere odpirajo lov na enega od zadnjih zakladov naše občine. Če ne želimo ponavljati napak iz naše neslavne preteklosti, bo še kako potrebno sodelovanje vseh akterjev za zaustavitev tega nerazumnega propada. In ob takih izzivih je vprašanje načelnosti stroke ob umeščanju Nimfe v prostor drugotnega pomena.

DANILO ČEBUL

Foto: arhiv

Bogoslužna oznanila

Svete maše na 2. adventno nedeljo, 7. decembra 2014:

Šoštanjska župnijska cerkev ob 7., 8.30 in 15. uri (srečanje Vere in luči).

Šoštanjska mestna cerkev ob 11.15 in 18. uri.
Zavodnje ob 10. uri. | Bele Vode ob 8.30 uri.
Gaberke ob 10. uri.

Svete maše na praznik Marijinega brezmadežnega spočetja, 8. decembra 2014:

Šoštanjska župnijska cerkev ob 8.30. uri.
Šoštanjska mestna cerkev ob 18.00. uri (med
sveto mašo sprejem novih ministrantov).
Bele Vode ob 8.30. uri. | Zavodnje ob 10.00. uri.

Svete maše na 3. adventno nedeljo, 14. decembra 2014:

Šoštanjska župnijska cerkev ob 7., 8.30 uri.
Šoštanjska mestna cerkev ob 11.15 in 18. uri.
Zavodnje ob 10. uri. | Bele Vode ob 8.30 uri.
Topolšica ob 10. uri.

Svete maše na 4. adventno nedeljo, 21. decembra 2013 (Pri vseh mašah bo sprejem betlehemske luči miru, ki jo prinašajo naši skavti s poslanico):

Šoštanjska župnijska cerkev ob 7. in 8.30 uri.
Šoštanjska mestna cerkev ob 11.15 in 18. uri.
Zavodnje ob 10. uri.
Bele Vode ob 8.30 uri.
Gaberke ob 10. uri.

Svete maše na Sveti večer v sredo, 24. decembra 2014:

Šoštanjska župnijska cerkev ob 18. uri za otroke in 24 uri polnočnica.
Šoštanjska mestna cerkev ob 22. uri.
Zavodnje ob 22.30. uri. | Bele Vode ob 20. uri.
Gaberke ob 21.15. uri. | Topolšica ob 20. uri.
Pred vsako sveto mašo bo 20 minutna božičnica, ki jo pripravljajo otroci in mladi.

Svete maše na Božič v četrtek, 25. decembra 2014:

Šoštanjska župnijska cerkev ob 8.30 uri.
Šoštanjska mestna cerkev ob 11.15 uri.
Zavodnje ob 10. uri. | Bele Vode ob 8.30 uri.
Topolšica ob 11.15 uri | Gaberke ob 10. uri.
Sveti Križ ob 19. uri.

Svete maše na praznik sv. Štefana v petek, 26. decembra 2014:

Šoštanjska župnijska cerkev ob 8.30 in ob 17.00. uri (po sveti maši kratek božični koncert otroškega pevskega zbora in zbora ritično-duhovne glasbe).

Šoštanjska mestna cerkev ob 11.15 uri.
Zavodnje ob 10. uri.
Bele Vode ob 8.30 uri.

Svete maše na praznik sv. Janeza evangelista v soboto, 27. decembra 2014 (Pri vseh svetih mašah bo blagoslov vina):

Šoštanjska župnijska cerkev ob 18. uri.
Šoštanjska mestna cerkev ob 7. uri.
Zavodnje ob 8. uri. | Bele Vode ob 8. uri.

Svete maše na nedeljo Svete Družine, 28. decembra 2014:

Šoštanjska župnijska cerkev ob 7. in 8.30 uri (skupni krst).
Šoštanjska mestna cerkev ob 11.15 in 18. uri.
Zavodnje ob 10. uri. | Bele Vode ob 8.30 uri.
Topolšica ob 10. uri.

Svete maše na Novo leto, 1. januarja 2015: Šoštanjska župnijska cerkev ob 8.30 uri.

Šoštanjska mestna cerkev ob 11.15 in 18. uri.
Zavodnje ob 10. uri. | Bele Vode ob 8.30 uri.
Topolšica ob 11.15 uri. | Gaberke ob 10. uri.

Birmanski dan

V soboto 13. decembra bo v veroučnih prostorih potekal že tretji birmanski dan. Zbrali se bomo ob 9.00 uri in preživeli zanimivo dopoldne.

BOŽIČNO VOŠČILO

Vsem bralkam in bralcem Lista želiva prijetno, radostno in upanja polno praznovanje božičnih praznikov ter vse dobro v novem letu 2014.

Jože Pribožič, župnik in Marko Rakun, kaplan.

ZVRST	KDAJ	KAJ	KJE	ORGANIZATOR
rekreacija	ponedeljek, 1.12. ob 9:00	Sprehod za zdravje	Zbirno mesto pred Občino Šoštanj	Središče za samostojno učenje Šoštanj
sejem	ponedeljek, 1.12. od 10:00 do 18:00	Knjižni sejem	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
bridge	ponedeljek, 1.12. od 18:00 do 22:00	Redni tedenski turnir	Kavarna Šoštanj	Šaleški bridge klub
delavnica	torek, 2.12. od 9:00 do 12:00	Ročna dela	Medgeneracijsko središče Šoštanj	Medgeneracijsko središče Šoštanj
delavnica	torek, 2.12. ob 17:00	Torkova peta – ustvarjalnica za otroke in odrasle	Vila Mayer	Medobčinska ZPM Velenje in MS Šoštanj
film	torek, 2.12. ob 19:00	Razdvojeno srce – filmska predstava	Kulturni dom Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj in Vila Mayer
predstavitve	sreda, 3.12. od 10:00 do 18:00	Dan odprtih vrat Vile Mayer	Vila Mayer	Vila Mayer
predstavitve	sreda, 3.12. od 10:00 do 18:00	Dan odprtih vrat Muzej Usnjarstva (otročka delavnica ob 14:00 in odprtje razstave)	Muzej usnjarstva na Slovenskem	Muzej usnjarstva na Slovenskem
delavnica	sreda, 3.12. od 12:30 do 13:30	Kuharska delavnica	Medgeneracijsko središče Šoštanj	Medgeneracijsko središče Šoštanj
delavnica	sreda, 3.12. od 12:30 do 17:00	Računalniška delavnica: Izdelajmo album s fotografijami v PowerPointu	Središče za samostojno učenje Šoštanj	Središče za samostojno učenje Šoštanj
predstavitve	sreda, 3.12. ob 18:00	Veseli dan kulture, ali kako so bili šaleški literati na obisku v Krakovu	Mestna galerija Šoštanj	Zavod za kulturo Šoštanj
pravljice	četrtek, 4.12. ob 17:00	Pravljicne ure (Christina Butler: Nekega zimskega dne Pripoveduje Andreja Kolenc)	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
delavnica	petek, 5.12. od 8:30 do 10:00	Ustvarjalna delavnica skupaj z gostjo go. Melito Praznik	Medgeneracijsko središče Šoštanj	Medgeneracijsko središče Šoštanj
film	petek, 5.12. ob 10:30	Razdvojeno srce – predvajanje filma za učence OŠ KDK Šoštanj	OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj in Vila Mayer
obdarovanje	petek, 5.12. ob 17:00	Miklavž v Topolšici	Kino, Topolšica	Turistično društvo Topolšica - podeželje
obdarovanje	petek, 5.12. ob 18:00	Miklavž v Šoštanju	Trg bratov Mravljak	Turistično olepševalno društvo Šoštanj
planinstvo	sobota, 6.12.	Srečanje vodnikov Šaleške doline	Okolica Šoštanja	Planinsko društvo Šoštanj
delavnica	nedelja, 7.12. ob 15:00	Delavnice	Dom krajanov Skorno- Florjan	Medobčinska ZPM Skorno-Florjan
rekreacija	ponedeljek, 8.12. ob 9:00	Sprehod za zdravje	Zbirno mesto pred Občino Šoštanj	Središče za samostojno učenje Šoštanj
bridge	ponedeljek, 8.12. od 18:00 do 22:00	Redni tedenski turnir	Kavarna Šoštanj	Šaleški bridge klub
dobrodelnost	torek, 9.12. od 9:00 do 15:00	Zaključek dobrodelne akcije "Povežimo se s šali"	Medgeneracijsko središče Šoštanj	Medgeneracijsko središče Šoštanj
predstava	torek, 9.12. ob 18:00	Nodi , predstava za otroke	Kulturni dom Šoštanj	Zavod za kulturo Šoštanj
predstava	sreda, 10.12. od 09:00 do 12:00	Miškolinov božič lutkovna predstava za otroke Vrtca Šoštanj	Vila Mayer	Vila Mayer
delavnica	sreda, 10.12. od 12:30 do 13:30	Kuharska delavnica	Medgeneracijsko središče Šoštanj	Medgeneracijsko središče Šoštanj
delavnica	sreda, 10.12. od 12:30 do 17:00	Računalniška delavnica: Ustvarimo si Facebook profil	Središče za samostojno učenje Šoštanj	Središče za samostojno učenje Šoštanj

ZVRST	KDAJ	KAJ	KJE	ORGANIZATOR
koncert	sreda, 10.12. ob 19:00	Koncert orkestrov Glasbene šole Velenje	Kulturni dom Šoštanj	Glasbena šola Velenje
predstava	četrtek, 11.12. od 09:00 do 12:00	Miškolinov božič lutkovna predstava za otroke Vrtca Šoštanj	Vila Mayer	Vila Mayer
pravljice	četrtek, 11.12. ob 17:00	Pravljичne ure in pisanje Božičku (Kathryn Ivy White: Dragi božiček)	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
razstava	četrtek, 11.12. ob 19:00	Odprtje razstave Predrag Szilvassy - Kontrapunkt usode III	Mestna galerija Šoštanj	Zavod za kulturo Šoštanj
delavnica	petek, 12.12. od 8:30 do 10:00	Ustvarjalna delavnica skupaj z gostjo go. Melito Praznik	Medgeneracijsko središče Šoštanj	Medgeneracijsko središče Šoštanj
predstava	petek, 12.12. od 09:00 do 12:00	Miškolinov božič lutkovna predstava za otroke Vrtca Šoštanj	Vila Mayer	Vila Mayer
nastop	petek, 12.12. ob 16:00	Nastop učencev GŠ FKK Velenje – oddelek Šoštanj	PV Zimzelen Topolšica	Medgeneracijsko središče Šoštanj
jaslice	petek, 12.12. ob 17:00	Božično doživetje - otvoritev jaslic	Hotel Vesna, Terme Topolšica	Turistično društvo Topolšica - podeželje
sejem	sobota, 13.12. od 9:00 do 13:00	Božično - novoletni sejem	Kajuhov park Šoštanj	Občina Šoštanj
koncert	nedelja, 14.12. ob 16:00	Koncert ansambla Ta pravi faloti	Kulturni dom Šoštanj	Zavod za kulturo Šoštanj in Ta pravi faloti
rekreacija	ponedeljek, 15.12. ob 9:00	Sprehod za zdravje	Zbirno mesto pred Občino Šoštanj	Središče za samostojno učenje Šoštanj
druženje	ponedeljek, 15.12. ob 17:00	Druženje s krajani KS Šoštanj (ter predstavitev novih članov KS)	Kulturni dom Šoštanj	Krajevna skupnost Šoštanj
bridge	ponedeljek, 15.12. od 18:00 do 22:00	Redni tedenski turnir	Kavarna Šoštanj	Šaleški bridge klub
predstavitev	torek, 16.12. ob 19:00	Zvočna koppel z gongi in kristali	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
delavnica	sreda, 17.12. od 12:30 do 13:30	Kuharska delavnica	Medgeneracijsko središče Šoštanj	Medgeneracijsko središče Šoštanj
delavnica	sreda, 17.12. od 12:30 do 17:00	Računalniška delavnica: Skupaj napišimo ponudbe za delo	Središče za samostojno učenje Šoštanj	Središče za samostojno učenje Šoštanj
abonma	sreda, 17.12. ob 19:00	Abonma Lepi kamen, Gospod poslanec ali Udar po kurje	Kulturni dom Šoštanj	Zavod za kulturo Šoštanj
pravljice	četrtek, 18.12. ob 17:00	Pravljичne ure (Christina Butler: Zimski prijatelji Pripoveduje Andreja Kolenc)	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
delavnica	petek, 19.12. od 8:30 do 10:00	Ustvarjalna delavnica skupaj z gostjo go. Melito Praznik	Medgeneracijsko središče Šoštanj	Medgeneracijsko središče Šoštanj
delavnica	sobota, 20.12. od 8:00 do 12:00	Ustvarjalna delavnica skupaj z gostom g. Tinijem	Medgeneracijsko središče Šoštanj	Medgeneracijsko središče Šoštanj
rekreacija	ponedeljek, 22.12. ob 9:00	Sprehod za zdravje	Zbirno mesto pred Občino Šoštanj	Središče za samostojno učenje Šoštanj
bridge	ponedeljek, 22.12. od 18:00 do 22:00	Redni tedenski turnir	Kavarna Šoštanj	Šaleški bridge klub
planinstvo	petek, 26.12.	Pohod Topolšica – Sleme preko Loma (lahka snežna pot, pohod)	Odhod iz AP Šoštanj	Planinsko društvo Šoštanj
koncert	nedelja, 28.12. ob 17:00	Božično novoletni koncert Mešanega pevskega zbora Skorno	Kulturni dom Šoštanj	Mešani pevski zbor Skorno
zabava	sreda, 31.12.2014	Silvestrovanje v mestu z živo glasbo	Šoštanj	Krajevna skupnost Šoštanj

Simbol vode v urbanem prostoru

Reka, ki nenehno odteka, je namreč neulovljiva ter kot taka od vseh in od nikogar. (Rudi Kerševan)

Narava je bila in ostaja del mesta. Najsi bo njena prisotnost načrtovana ali spontana, posledica zavestnih odločitev ali zgolj razvoja na določeni lokaciji, nenehna rast mest narave ni izrinila iz urbanega tkiva.

V urbaniziranem svetu vplivajo naravni pogoji na človekovo psihofizično življenje in ga odrejajo.

Vir: splet

»Človek si organizira prostor tako, da pride v središče njegove pozornosti kar največ prijetnega, dobrega in pozitivnega« (J. Muek, 1978).

Tako je bila voda v zgodovini arhitekture in urbanizma vedno pomembna sestavina mestnega oblikovanja.

Vse kulture vodo visoko cenijo in jo poskušajo čim bolj vznemirljivo izkoristiti. V vsakem zgodovinskem obdobju se z njo ukvarjajo tudi najbolj nadarjeni misleci in filozofi.

Danes vse bolj spoštujemo pomen, ki ga mestu nudijo vodne površine ter lepo oblikovano obvodno okolje. Mesta ponovno »odkrivajo« svoj obvodni značaj in tam nastajajo najprivlačnejši predeli.

Bregovi so lahko umetno oblikovani, lahko pa dajemo prednost sonaravnemu urejanju ob ohranitvi avtohtonega obrežnega rastlinstva in ob varstvu biotopov.

Vir: splet

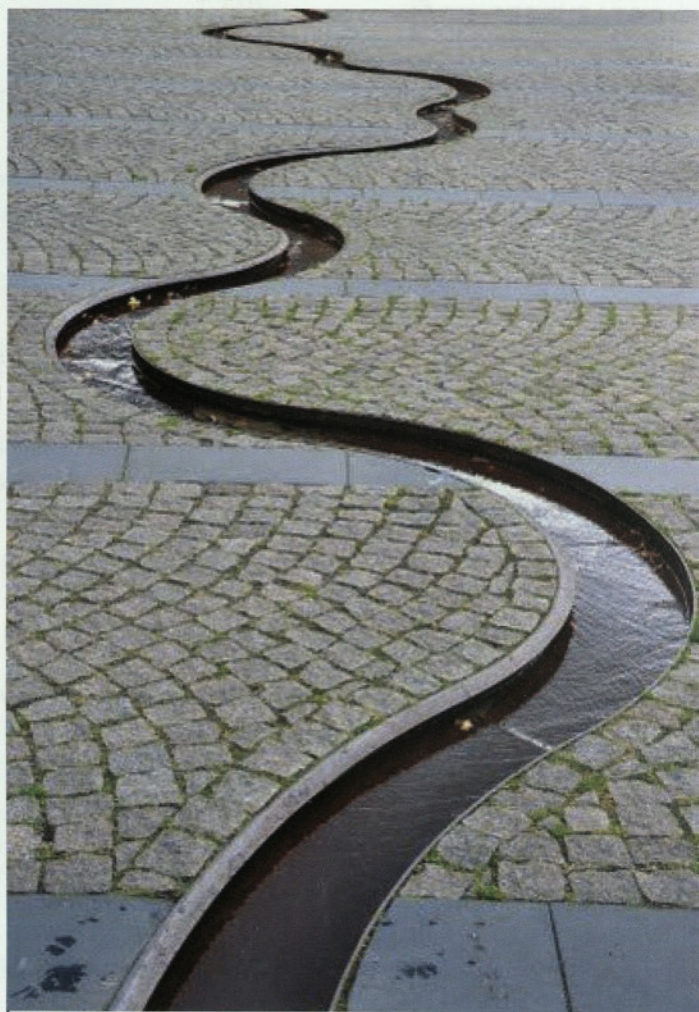
Voda je eden osnovnih elementov človekovega bivanja, ki je vedno privlačen medij v mestnem oblikovanju.

Poleg naravnih mirnih in tekočih voda srečujemo v urbanem prostoru celo vrsto umetno oblikovanih prostorskih elementov, ki jih voda bogati ali pa celo ustvarja.

Človeku ponuja vizualne, zvočne vtise in posebne klimatske razmere.

Vsem znane bogate, baročne fontane ki so nepogrešljiv element mestnih tržnih in vrtnih ureditev. Šuštenje nežnih španskih vodometov, bučanje rimskih slapov, tiho zrcaljenje v francoskih geometrijskih vodnih ploskvah se dopolnjuje z miniaturno »divjino« Japonske.

Sodobne oblike se s pestrostjo tehnološke ponudbe oddaljujejo od tradicionalnega razumevanja vode v določenem kulturnem okolju, zato je toliko pomembnejše iskanje možnosti hidroloških koherenc v prostoru.

Vir: splet

OBLIKE IN POJAVNOST VODE V MESTNEM PROSTORU

Prostor v mestu, ob vodi nudi atraktivno funkcijo, ki vzpodbuja človeka k ustvarjalnosti, k zabavi in ne nazadnje kot prostor počitka za razmislek.

V svoji uporabni vrednosti omogoča voda številne vodne aktivnosti, ki so namenjene ljudem vseh starosti

Pri trajnih aktivnostih določa voda prostor za igro, razvedrilo in počitek. Poznamo tudi urbane prostore v mestih v smislu promenade, trgovskih ulic ob reki ter različnih kavarn in barov ob vodi.

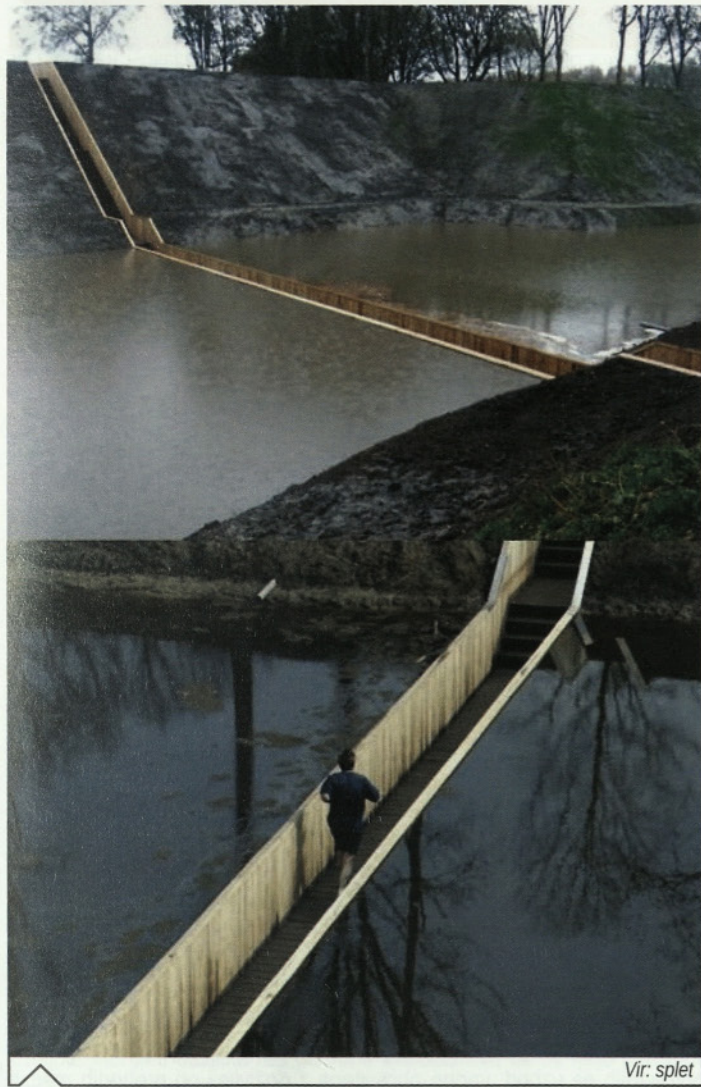
Aktivnosti pa so odvisne tudi od agregatnega stanja vode, kjer se pojavljajo aktivnosti kot so drsanje, sankanje, plavanje, čolnarjenje, itd....

ZAZNAVNOST VODE IN NJENI UČINKI

Voda mestu nudi praktično, estetsko in že omenjeno psihološko funkcijo.

Estetsko-psihološko funkcijo vsebujejo različne oblike vodometov v parkih, na večjih trgih in v vrtovih. Vodometi vodo ponazarjajo kot vertikalni objekt izvira vode. Pri tem se ustvarjajo optične vodne igre, posebej v kombinaciji s svetlobo, kjer se iskri in pleše s sencami.

Lahko je akustični element, ki se kot lahkotna dinamičnost s vsem svojim žuborenjem in šumenjem pojavlja v kombinaciji s skulpturo in arhitekturo oziroma historičnimi objekti. Tako se voda podreja monumentalnosti in s tem označuje svojo skulpturalno vlogo.

Vir: splet

Vodne zavese nam ponujajo posebne dramatične trenutke, kjer voda v mestu s pomočjo slapov, šumenja, bučanja in drugimi vizualnimi ter akustičnimi učinki ponazarja svojo naravno moč.

Nasprotno pa plitki bazeni s temnim dnom zrcalijo arhitekturo oziroma naravo in s tem prikažejo statični in miren obraz vode.

Vode se lahko dotaknemo, občutimo drugačnost klime, ki jo voda omogoča v določenem prostoru. Prav tako lahko preverimo njen okus, vonj in se v njej tudi gibljemo.

Če pa ji prisluhnemo, na nas pusti zvočni vtis. Poslušamo njene valove, slapove, kapljanje in druge zvočne efekte.

Vsekakor pa je vedno v ospredju vizualni stik oziroma opazovanje vode in najrazličnejših podob, ki se zrcalijo v njej.

STANJE V STROKI PRI NAČRTOVANJU VODE V MESTIH, MESTNE KRAJINE IN ZELENJA

Vera v pretežno tehnološke rešitve z manj pozornosti na ekologiji in kulturi je zmanjšala trajnostno vrednost vodnih sistemov in povzročila težke posledice za naše okolje.

Navajeni zavetja in udobja smo izgubili neposredni stik s prostorom v svetu narave. Pomanjkanje identifikacije človeka kot dela narave se kaže v konkretnem prostoru.

Kaže se kot oblika neizkoriščenih potencialov, ki jih bivanjskemu prostoru mesta v našem kulturnem okolju ponuja prostor vode, in v nemarnem ravnanju s prostorom.

Sodobna razmišljanja o razmerju med vodo in mestom sprožajo vprašanja o možnostih, ki jih ponuja voda ne le kot spodbujevalka kreativnosti arhitektov oziroma mestnih oblikovalcev, ampak tudi kot medij za poudarjanje kulturne raznolikosti v globalizacijskih tokovih.

Možnosti, ki jih voda ponuja pri načrtovanju prostora mesta, so neizčrpne.

Preprosta ureditev nam nudi naraven učinek, ki z učinkom vetra in naravno svetlobo ustvari celovitost. Medtem pa zapletene naprave z umetno svetlobo in izumetničenimi vodnimi vzorci lahko popeljejo uporabnika oziroma opazovalca v predstavo, podobno gledališkemu dogodku.

Pri načrtovanju in projektiranju vodnega prostora v mestih, z abstrakcijo in konkretnimi koncepti ter izkusvenimi spoznanji preidemo v proces metamorfoze prostorskih elementov. Tu pa je potrebno poiskati ravnovesje med tradicionalnimi vrednotami in inovativnimi, svežimi idejami.

Kakovost mesta vsak človek zaznava drugače. Toda kadar je mnenje množično in trajno, nam lahko služi kot kvalitativno merilo za ocenjevanje prostora.

Znotraj teh prostorov pa mestni prebivalci nenehno iščejo nove, še bolj neposredne stike z naravo, ki jih morajo skladno s poudarjanjem strpnosti in razumevanja drugačnosti upoštevati tako mestni politiki kot načrtovalci.

Vir: splet

VODNA ILUZIJA V ŠOŠTANJU

Tudi vsi mi, občani se srečujemo z vodo v konkretnem prostoru. Zavedno se ustavimo na mostu in jo pogledamo. Včasih pa tudi nezavedno drvimo mimo nje.

Ali se zavedamo kakšen potencial imamo v našem kraju? Imamo reke, potoke, jezera, itd.... Ali smo ta potencial vsaj malo izkoristili? Ne!

Reka Paka neumorno teče mimo nas in bo tekla tudi v prihodnosti. Jezero mogočno, v tišini čaka na lepotni poseg.

Verjamem, da bo tudi nekoč, v prihodnosti voda v našem mestu imela bolj pomembno arhitekturno vlogo. Verjamem preveč?

Da ne pozabim, imeli smo bazen, ki je bil objekt moje, vaše mladosti. Pa je šla mladost in z njo tudi bazen.

MATEJA KUMER MAG.INŽ.ARH.

Nebo in pekel v treh dneh

Literarno društvo Hotenja, ki v bistvu deluje že skoraj petintrideset let, se je v sredini oktobra prvič odpravilo na izlet. Z oguljeno frazo »društvo s(m)o ljudje« povejmo, da se je na izlet odpravila skupina ljudi, ki pišemo, ali nas kako drugače veže nase literatura. Če ne drugega, pa vsaj ljubezen do branja. Tako se nas je dober ducat »hotenjevc« šestnajstega oktobra vkrvalo v mali avtobus z dvema šoferjema in po dolgi nočni vožnji iz Velenja, smo dopoldne naslednjega dne parkirali pred hotelom Wyspanski v nekdanji kraljevi prestolnici Poljakov, v Krakovu, drugem največjem poljskem mestu, z več kot 700.000 prebivalci. Prepustili smo se vodenju Dušana Pirca, ki je s tem mestom na jugu Poljske, precej domač.

Dolga pot proti severu Evrope seveda ni bila namenjena zgolj pohajkovanju in spoznavanju Poljske, ki je kljub »bratskim« vezem in dolgi tradiciji kulturnih izmenjav, v bistvu precej oddaljena in nepoznana. Glavni namen izleta je bil predstavitev naše umetniške besede, ki jo vsa ta leta objavljamo v Hotenjih, tudi poljskim ljubiteljem poezije. Najzaslužnejši za to predstavitev majhnega literarnega društva iz majhne Slovenije, v državi s skoraj 38,5 milijona prebivalcev, je že omenjeni Dušan Pirc, ki je pritegnil gospo magistro Bojano Todorovič s slovanskega filološkega inštituta Jagiellonske univerze v Krakovu, kjer skrbi za slovenski lektorat. Njene študentke so prevedle pesmi devetih pesnikov, ki objavljajo svoja dela v Hotenjih in ki smo se udeležili potovanja na Poljsko.

Literarni večer v samem centru mesta je lepo uspel. »Domača prizna« bo tretjega decembra v šoštanjski galeriji, prebrane pesmi in prevode pa bomo objavili v naslednjem zvezku literarnega zbornika Hotenja. Zato bodi za ta zapis poezije dovolj, saj so bili drugi vtisi s kratkega potovanja prav tako, če ne še bolj impresivni.

Mi, malo starejši, ki smo še potovali preko železne zavese, se spominjamo, da je bila rajnka Jugoslavija zaradi Titove ekscentrične politike

Plakat pred kulturnim centrom vabi obiskovalce na »wieczor literacki« Hotenja.
Foto: Lojze Vrenčur

»neuvrščenosti« za državljane varšavskega pakta preveč »svobodna«, da bi se lahko prosto gibali po njej. Zato so bila naša pripovedovanja o potovanjih na vzhod, vedno obogatena z doživljaji pri prehodih mejnih ovir, s katerimi se je obdal komunistični blok. Zato je bilo zame v resnici

Nastop hotenjevcv v Krakovu: Dušan Pirc, moderatorka in mag. Bojana Todorovič. Desno bere pesnik Stojan Špegel iz Šoštanja. Foto: Dejan Tonkli

ponovno šokantno, da se danes prepelješ iz Velenja, čez celo Avstrijo in Češko v Poljsko ter se ustaviš v Krakovu, ne da bi bilo treba enkrat samkrat komurkoli ali kjerkoli pokazati osebno izkaznico, ali potni list. Saj je prav tako, sem si nekajkrat zabundal v brado, da tega ne oznanjamo kar naprej, a je hkrati vredno povedati, da se v resnici ne zavedamo več, kakšen blagor je odprtost mej, pravzaprav brezmejnost sama, za ljudi svobodnega duha.

Po drugi strani pa ni mogoče spregledati razlik, ki označujejo ta ali oni narod in ki ga različne »omejenosti« zamejujejo in držijo skupaj na drugačne načine. Za Poljsko moremo tako nesporno reči, da je med drugim njeno vezivo tudi globoko versko prepričanje. Katoliška vera in cerkev vežeta Poljake skupaj zelo močno in to je videti na vsakem koraku, še posebej v takšnih urbanih konglomeratih, kot je Krakov, saj skoraj na vsakem koraku kipi v nebo bolj ali manj ponosen cerkveni zvonik.

Tako smo si, pesniki – izletniki, že prvo dopoldne po prihodu ogledali v Marijini baziliki v Krakovem znameniti lesorez, oltar Wita Stwosza, ki ga po posebnem »protokolu« odprejo vsak dan točno opoldne in to »odpiranje« vsak dan pride gledati množica vernikov, predvsem pa turističnih zijal z vsega sveta.

Bazilika je že brez tega oltarja verna podoba nebes in samo mislimo si lahko kako je ta gotski arhitekturni biser z dvema, enim 81-metrskim in drugim 69-metrskim zvonikom, vplival na malega vernika, ko ga je pred stoletji romarska pot pripeljala v njeno ladjo, kjer se notranjost blešči v zlatu in kraljevsko rdečem brokatu, vse to pa je obsijano s soncem, ki se v cerkev prebija skozi tisočera barvna stekla na oknu. Za vrh vsega pa še znameniti oltar, trinajst metrov visoka in enajst metrov široka lesena rezbarska umetnina, ko se odpira, kakor knjiga.

Čudežna reliefna podoba Marije ter dvanajstih apostolov v naravni velikosti, danes seveda težko konkurira virtualnim in digitalnim pogruntavščinam, ko se vsaka, še tako mala ravna površina bliska s koltanovih okenc in mega zaslonov, a v svojem času je morala biti notranjost Marijine bazilike res čarobno impozantna, da še tako revnemu verniku gotovo ni bilo škoda zadnjega groša, ki ga je spustil v pušico za plačilo odpustkov.

Nekaj podobnega je bilo moč doživeti še naslednji dan, ko smo v Krakovu obiskali kraljevo palačo na Wawelu. Tudi tam je prav tako eden osrednjih objektov cerkev s svojimi katakombami, kjer so za v večnost položena trupla, tega ali onega velepomembnega moža, obdana z več tonami večnega kamenja. In je moč videti grobnice od filigransko klesanega marmorja, do črno poliranega modernistično kamnitega zabojnika v kripti pod oltarjem.

Tako sta minila dva »prosta« dneva v Krakovu, pa tudi noč vmes ni bila mirna, saj je smo odkrili Harris club, kjer je vsako noč jazz godba igrala od devete ure zvečer, do jutra. A ta del izleta ni bil tako pomemben, da bi veljalo o njemu obširno pisati, čeprav je bil zanimiv..., in pester.

Tretjega dne nas je pot domov peljala mimo kraja, ki mu Poljaki rečejo Oswiecim. Točneje, pot nas ni peljala mimo, ampak smo se tam ustavili skoraj za pol dneva. In to z razlogom. V svetu je namreč veliko bolj znano nemško ime za to mesto. Auschwitz.

Od tu naprej žal ni več kaj pisati. Virtualne podobe nebes, kot nam jih je dva dni ponujala katoliška cerkvena ikonografija minulih stoletij, baržun, brokat, škrlat, rezljan les s pozlatami vseh vrst, neštete barvne mavrica okenskih vitražev ter rozet, vse to se je v hipu sesulo v barvo neometane enkrat žgane opeke lageraških blokov, zamolke sivine pepela kremiranih ljudi, po katerem se je zdelo, da dobesedno hodimo in si jaz nisem upal niti rok vtakniti v žepe. Plesnivo siva koprena čez več tisoč kilogramov nastriženih lasi, tik pred agonijo umiranja v množici, ki je vdihovala ciklon B...

Žal nič virtualnega.

Realnost. Pekel na zemlji.

Če ne že prej, se je ta začel tam in takrat, nam bližnjega leta 1940,

Nebesa. Marijina bazilika, Krakov. Foto: Dejan Tonkli

veliko bližjega, kot »grozni« srednji vek, ko so rezljali zlate oltarje Krakova.

Ta vtis je preglasil vse drugo lepo s potovanja na Poljsko, ki zaradi tega seveda ni nič manj lepo. Je pa po svoje prav, da smo z obiskom muzeja v Oswiecimu videli tudi drugi, skrajni pol, ki ga ustvarja in živi na Zemlji ves človeški rod.

PIŠE: PETER REZMAN

Pekel. Lasje v muzeju taborišča Auschwitz - Birkenau. Vir: splet

Slovenski zajtrk v Vrtcu Šoštanj

Za promocijo domače hrane vsako leto v vrtcih in šolah v celi Sloveniji pripravijo slovenski zajtrk.

Pred leti je akcijo začela Čebelarstva zveza Slovenije z namenom promovirati domači med, s časom pa so medeni zajtrk razširili v slovenski zajtrk. Otrokom za zajtrk ponudijo domače mleko, kruh, maslo, med in jabolko. Na ta način že najmlajši spoznajo pomen domače in zdrave prehrane.

Povabilu ravnateljice mag. Milene Brusnjak sta se letos odzvala

župan Občine Šoštanj in podžupan Viki Drev. Skupaj s čebelarjem Dušanom Gorencem so zajtrkovali pravi slovenski zajtrk v prostorih novega vrtca. Čebelar je nato v osrednjem vrtčevskem prostoru otrokom drugega starostnega obdobja predstavil, da so čebele pomembne tudi zaradi oprave, ne zgolj zato ker nam dajejo med. Otroke je opozoril, da je v primeru pika potrebno zelo čim prej odstraniti in pri alergijah hitro poiskati zdravniško pomoč. Otroci so ga radovedno poslušali, veliko so že vedeli, z zanimanjem pa so si ogledali čebelarstvo obleko, ki jo je prinesel s sabo.

TJAŠA REHAR

Foto: arhiv Občine Šoštanj

Naši občutki

Ko odpadajo zadnji listi iz dreves in še vsi lovimo zadnje toplejše žarke, v vrtcu Šoštanj-enoti Urška Topolšica z veseljem občudujemo zadnje dneve jeseni.

Nekateri raziskujejo po gozdu drevesa, kako se spreminjajo, jih poimenujejo, se igrajo z njihovimi listi in še zadnjimi jesenskimi plodovi. Drugi spoznavajo promet in vse kar je povezano z njim ter ustvarjajo različna vozila iz odpadnih materialov. Malo mlajša skupina pa spoznava svoje občutke ob čutnih poteh za roke in noge iz različnih naravnih in umetnih materialov, igrajo se s svojimi sencami ob grafoskopu, okušajo različne napitke, prepoznavajo s tipom vsakodnevne predmete in predvsem zelo uživajo ob vseh teh igrah.

Starejši otroci pa so v mesecu novembru obiskali tudi Knjižnico Šoštanj v kateri so se poglobljeje spoznali s knjigami, ki jih radi prebirajo v vrtcu in doma. Ob tem so se naučili ravnanja z njo, spoznavali kdo in kako jo ustvari, gibalno ponazarjali vsebine, izmišljali svoje zaključke zgodb, dramatizirali,... pridno pa so pričeli tudi s pripravo na bralno značko zaradi katere vsak mesec skupaj s starši preberejo knjigo doma in potem njeno vsebino ob slikanici predstavijo prijateljem v vrtcu. Pred nami je čaroben december, ki je poln otroških in naših pričakovanj. V njem vam želimo vse dobro in pošiljamo pozdrav.

MATEJA GRABNER

Foto: arhiv

Igra z lutkami

V mesecu novembru smo se v Gaberkah posvetili pravljicam, pesmicam, lutkam in gledališču. Želele smo, da bi otroci ob poslušanju in igranju pravljic doživljali ugodje, zabavo, veselje in si pridobivali pozitiven odnos do gledališke igre.

Zaigrale smo jim nekaj lutkovnih dramatizacij (Trije prašički, Piščanček Pik, Strah), tudi otroci so dramatizirali z lutkami, se z njimi igrali; skupaj smo izdelali sceno ter lutke. Igrali smo na male ritmične instrumente, zraven prepevali otroške in ljudske pesmice. Poslušali smo instrumentalno glasbo, se ob njej gibali in plesali s celim telesom... V petek, 21. novembra, smo imeli tradicionalni slovenski zajtrk in obiskala sta nas dva čebelarja. Veliko sta nam povedala o čebelah: o njihovi vlogi v naravi, o njihovem bivališču, o čebeljih pridelkih. Ogledali smo si zloženko ter zbornik, kjer so zbrani vsi čebelarji celjsko-savinjske regije. Na koncu smo si privoščili slasten med z maslom na kruhu.

ANITA MIKLAVŽINA

Foto: arhiv

Zlato priznanje iz logike za Anamarijo Mežnar

Na Osnovni šoli Karla Destovnika Kajuha Šoštanj pripravljamo učence in učenke na tekmovanje iz logike že od vsega začetka, kar potekajo tekmovanja.

Tako je v soboto, 18. oktobra 2014, potekalo na 22 šolah po vsej Sloveniji že 29. državno tekmovanje osnovnih šol, ki ga organizira Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije. Letos se je uspelo s šolskega na državno tekmovanje prebiti kar 1936 učencem iz cele Slovenije, med njimi so bili tudi učenci iz naše šole. Tekmovanja, ki je bilo organizirano na OŠ Livada v Velenju, se je udeležilo pet učencev iz sedmega, osmega in devetega razreda, ki so bili v svoji kategoriji najboljši na šolskem tek-

movanju ali so bili dodatno izbrani na državni ravni.

Tekmovalci so se zelo potrudili in dosegli lepe rezultate. Kar trije učenci so osvojili srebrno priznanje iz logike. Ti pa so: sedmošolec Jure Majcen, osmošolka Hana Marija Žibert in devetošolka Tina Rotnik.

To pa še ni vse: osmošolka Anamarija Mežnar je naloge reševala tako uspešno, da je dosegla kar 97 % vseh možnih točk in s tem osvojila zlato priznanje iz logike. S tem odličnim rezultatom je bila Anamarija najboljša med osmošolci v celi Sloveniji in osvojila laskav naslov državne prvakinja v znanju iz logike. Lanskemu zlatemu priznanju iz logike je s tem dodala še eno zlato priznanje.

Vsem učencem za izjemen uspeh čestitamo in želimo veliko dobrih in logičnih sklepov, ki jih bodo morali sprejemati v življenju.

MENTORICA: IRENA ROTOVNIK APLINC

Tina Rotnik, Anamarija Mežnar, Hana Marija Žibert in Jure Majcen. Foto: Klemen Belavič

Občni zbor Šaleškega muzejskega in zgodovinskega društva

Ob 20. obletnici Šaleškega muzejskega in zgodovinskega društva (ŠMZd) je v prostorih Muzeja Velenje na velenjskem gradu potekala slovesnost v obliki občnega zbora in podelitev častnega članstva, katerega je tokrat prejela ga. Ivanka Meža.

Društvo je nastalo na pobudo iniciativnega odbora ter prizadevanj, da bi povezali prijatelje muzeja, ljubitelje zgodovine ter preteklosti in sedanosti Šaleške doline. Delovanje društva tako zajema tri občine: Mestno občino Velenje in občini Šoštanj ter Šmartno ob Paki. Pred danes že daljnimi dvajsetimi leti so se v prostorih velenjskega gradu zbrali na ustanovnem sestanku društva entuziasti in profesionalci s področja zgodovinske vede in muzejstva. Zbrali so se, kot je na tem prvem sestanku povedal prvi predsednik društva dr. Milan Ževart, z nalogo sodelovanja pri ohranjanju kulturne dediščine Šaleške doline in njene okolice, saj je skrb za ohranjanje kulturnih in zgodovinskih premičnih spomenikov in objektov pomembna zlasti zato, ker je Šaleška dolina zaradi različnih vzrokov izgubila veliko kulturne dediščine.

Foto: Jernej Hozjan

Naloga in namen društva je tudi sodelovanje z ostalimi tovrstnimi društvi. Društvo pa spodbuja delovanje zgodovinske zavesti, znanstveno in raziskovalno delo s področja zgodovinske vede v Šaleški dolini. Po uvodnem govoru direktorice Muzeja Velenje Mojce Ževart, sta delovanje društva predstavila nekdanji predsednik društva dr. Tone Ravnikar in sedanji predsednik Miran Aplinc.

Kot zanimivost je treba vsekakor poudariti, da je ga. Meža prva ženska, ki je prejela to nagrado. Do sedaj so bili za častne člane imenovani: Leta 2003 dr. Tone Ferenc in Aleksander Videčnik, leta 2006 dr. Milan Ževart, leta 2012 Zvone Čebul in Anton Seher.

Ivanka Meža je bila rojena 20. junija 1941 v Podkraju pri Velenju. Šest let stara je šla prvič v šolo. Čeprav je pouk sprva tekkel v nemščini, zadnje leto nižje gimnazije pa je njena šola domovala v leseni baraki, je Ivanka v šolo vedno rada hodila. Po koncu nižje gimnazije je želela postati medicinska sestra, vendar je potem končala srednjo ekonomsko šolo. Zaposlila se je v velenjski elektrarni pa pri odvetniku Pleterskem v Šoštanju in nazadnje v Rudniku lignita Velenje.

Ta služba ji je bila blizu predvsem zaradi oblice terenskega dela. Zelo dejavna je bila tudi trinajst let v velenjski borbovski organizaciji. Postala pa je navdušena tudi nad zbiranjem zgodovinskega gradiva,

izjav udeležencev narodnoosvobodilnega boja in njihovih svojcev, prič dogodkov iz obdobja druge svetovne vojne v Šaleški dolini. Posvečala se je skrbi za otroke padlih borcev in drugih žrtev vojne, pomoči vojnim invalidom, sodelovala je pri organizaciji proslav in postavljanju spominskih obeležij. Kot pripadnica Teritorialne obrambe je bila več let inštruktorica za dijake. Ivanka Meža že od najzgodnejših let neizmerno ceni vse, kar je povezano z njenim domačim Velenjem, s Šaleško dolino, s Slovenijo in slovenstvom. Pričevalce preteklega in sedanjega življenja v dolini rada odkriva, ohranja in deli z drugimi. Zato sta ji tako zelo blizu tudi poslanstvo in dejavnost Šaleškega muzejskega in zgodovinskega društva, katerega članica je od prvega dne. Njene zasluge za izpolnjevanje društvenih nalog in za uspešno delovanje društva so velike. Vrsto let je skrbno opravljala delo tajnice društva. Rada pa je sodelovala tudi z Muzejem Velenje; predvsem pri prireditvah, namenjenih otrokom, in tako, da je za različne razstave posodila ali podarila predmete in drugo gradivo.

Foto: Jernej Hozjan

Še vedno je redna udeleženka društvenih, muzejskih in drugih domoznanskih prireditev. Občni zbor Šaleškega muzejskega in zgodovinskega društva je Ivanka Meža za častno članico Šaleškega muzejskega in zgodovinskega društva imenoval zaradi izjemnega prispevka k uspešnemu delovanju društva in dolgoletnega opravljanja funkcije tajnice društva.

JERNEJ HOZJAN

Klepeti pod Pustim gradom

V zadnjem oktobrskem tednu je na Klepetih pod Pustim gradom gostoval Matjaž Vouk. Danes sicer že v pokoju, nekdanji direktor Tovarne usnja Šoštanj.

Po končani osnovni šoli se je vpisal na srednjo kemijsko šolo, nato pa na študij kemijske tehnologije. Po opravljeni diplomji leta 1970 se je zaposlil v TUŠ-u, ker je bil štipendist usnjarne. Kot mlademu inženirju, ki je prišel direktno s fakultete, sta mu bila v veliko pomoč Anton Arzenšek in Džemo Ačković, od katerih se je mnogo naučil. Predvsem tistih veščin, ki jih na fakultetah ne poučujejo in to je tudi večkrat poudaril. V TUŠ je bil na več delovnih mestih in sicer: vodja priprave proizvodnje, vodja proizvodnje usnja in direktor TUŠ v sestavi IUV-Vrhnik. Leta 1979 pa je odšel iz Šoštanja in sicer v podjetje KOTO Ljubljana. To podjetje se je ukvarjalo z zbiranjem surovih kož in njihovo podajo naprej v usnjarske obrate v domovini, kot tudi v tujini. V KOTO-u je opravljal več funkcij: Direktor sektorja odkupne mreže in prodaje kož, pomočnik glavnega direktorja za proizvodnjo, direktor INDE –Vransko,

kot sanator-interno 6 mesecev. V začetku leta 1991 se je zaposlil v IUUV-jevi matični tovarni na Vrhniku, pod katero sta takrat že spadali TUŠ in usnjarna Šmartno pri Litiji. V IUUV-ju nato nastopil na funkcijo pomočnika glavnega direktorja IUUV, kjer je bil odgovoren za vključevanje novih virov, nabavo kože, kemikalij. Leta 2008 pa se je upokojil, vendar tudi v pokoju še daleč ne miruje. Njegov hobi je preučevanje gospodarskih kriz in razlogov zanje.

Foto: arhiv

V času svojega službovanja po različnih usnjarskih obratih, je tudi ogromno potoval tujino, kjer si je pridobil veliko izkušenj, predvsem pa se je srečal z drugačnim načinom dela kot v domovini. Obiskovalcem je razložil, kateri so bili glavni razlogi za propad nekoč tako cvetoče in razvite gospodarske panoge, kot je bilo usnjarstvo. Čeprav Matjaž Vouk že mnogo let ne živi več v Šoštanju, je imel ogromno poslušalcev, med katerimi so bili v večini nekdanji sošolci in sodelavci.

JERNEJ HOZJAN

Poziv za zbiranje filmskega in video gradiva za Šoštanske poletne filmske večere 2015

Letos so se v Šoštanju več kot uspešno odvrtili že tretji Šoštanski poletni filmski večeri (ŠPFV).

Projekcije izbranih starih in novih filmov, videov in filmskih zapisov Šoštanja in Šaleške doline so v organizaciji Muzeja usnjarstva na Slovenskem, enote Muzeja Velenje in Studia Mozaik gledalce še posebej navdušili. Malce drugačen pristop, predvsem pa izbor in raznolikost filmov za različne generacije ter spremljajoče popestritve (razstava, degustacija, plesni in odrski nastop, povezovanje, pogovor ...) je bilo tisto, kar vas je dodatno pritegnilo in dva večera napolnilo dvorano šoštanskega Kulturnega doma.

Zato smo se odločili, da s filmskimi večeri na zadnje avgustovske dni nadaljujemo v drugačni podobi in jih zastavimo tematsko, po sekcijah, povabimo zanimive goste, popestrimo s spremljajočimi aktivnostmi in zaokrožimo v celovit kulturno-filmski dogodek. Predvsem pa vas želimo spodbuditi, da filme oziroma videe ustvarjate! Namen ŠPFV ni samo zbiranje in prikazovanje starih filmskih zapisov, ki jih v ta namen v Studiu

Mozaik digitaliziramo, v Muzeju pa evidentiramo in hranimo za nadaljnje proučevanje in varovanje naše dragocene kulturne dediščine, temveč tudi in predvsem, da vas **spodbudimo k ustvarjanju video zapisov in filmov današnjega časa**. Podob, zgodb, zanimivih ljudi in dogodkov, vrednih filmskega zapisa, je okoli nas nešteto. Posnamete jih lahko tudi z mobilnimi telefoni, tablicami ... V Muzeju in Studiu Mozaik vam bomo pomagali pri njihovi pripravi za filmsko premiero na velikem platnu. **K ustvarjalnosti še posebej vabimo mlade, pa seveda šolske krožke, društva, zavode ...**

Seveda pa so izjemno dragoceni tudi vaši starejši filmski zapisi, ki jih morda hranite ali pa vaša informacija, da morda poznate koga, ki svoje stare filmske zapise še hrani in bomo v stik z njim stopili mi.

Zbiranje je časovno neomejeno. Za pripravo ŠPFV 2015 bodo prišli v obzir materiali, **oddani do 31. maja 2015**. Do takrat bomo organizirali tudi delovna srečanja, na katera vas bomo povabili in o tem pravočasno obvestili.

POZIV ZA ZBIranJE STARIH FILMOV IN VIDEO ZAPISOV NA TEMO ŠOŠTANJA IN ŠALEŠKE DOLINE

Vsebina se mora nanašati na pretekle ali aktualne zanimive dogodke. Film je lahko v kakršni koli obliki in tehniki. S posnetki bomo dopolnjevali našo skupno domoznansko zbirko, jo ohranjali za zanamce in pripravili za projekcijo. Film po digitalizaciji dobite nazaj.

POZIV ZA IZDELAVO AVTORSKEGA FILMA, VIDEO ZAPISA NA TEMO ŠOŠTANJA IN ŠALEŠKE DOLINE

Vsebina se mora nanašati na temo Šoštanja ali Šaleške doline ali osebe, ki izhajajo od tod. Avtorski film je lahko poljubnega žanra (dokumentarni, igrani, eksperimentalni, animirani) in poljubne dolžine. Video prispevek je z dolžino omejen na največ 10 minut. Za oba velja, da sta lahko posneta s poljubno tehniko.

Dodatne informacije dajeta Miran Aplinc, Muzej usnjarstva na Slovenskem, 041 843 949 miran.aplinc@muzej-usnjarstva.si in Tomo Čonkaš, Studio Mozaik, 041 69 00 17, video.mozaik@siol.net. Veselimo se vašega sodelovanja in novih filmskih doživetij.

Ta veseli dan kulture

France Prešeren bi letos praznoval dvestoštirinajsti rojstni dan. Ob obletnici pesnikovega rojstva v kulturnih institucijah po vsej Sloveniji potekajo številni brezplačni dogodki

Tako bo tudi letošnji **3. december** minil pod geslom Ta veseli dan kulture. V Muzeju usnjarstva na Slovenskem vas vabimo na brezplačen ogled med 10. in 18. uro. V popoldanskem času bo v muzeju odprtje razstave in kreativna delavnica za otroke.

Odprtje razstave

V sodelovanju z osnovno šolo Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, bomo pripravili razstavo z naslovom Volčje noči. Z razstavo želimo opomniti na skrivnostni čas okoli zimskega kresa, ki so ga naši daljni predniki imenovali dvanajsteronočje ali „Volčje noči“. Osnovna tema tovrstnih praznovanj je bil boj človeka s temo in mrazom, čaščenje življenja, zaščita pred zlimi silami in bitiji, ki v teh večerih in nočeh obiščejo zemljo.

Ponekod je pri starejših ljudeh še danes ohranjen spomin na bitja, kot so Mora, Bedanec, Divja jaga, Pehtra baba, Volčji pastir in Šent. Na razstavi, ki bo na ogled do 6. januarja, bodo na ogled podobe bitij, ki so prisotne v ljudskih pripovedih v obdobju dvanajsteronočja.

Kreativna delavnica

Tudi v Muzeju usnjarstva na Slovenskem bomo pohiteli s krasitvijo božičnega drevesa. Otroci bodo izdelali božične okraske iz naravnih materialov, ter tako pomagali okrasiti muzej. Kreativna delavnica je brezplačna in bo potekala v popoldanskem času. Dan odprtih vrat je ministrstvo začelo v Prešernovem letu 2000. Z leti se je pobuda preoblikovala v Ta veseli dan kulture in prerasla v množičen kulturni dogodek. Namen je približati kulturne vsebine čim širšemu krogu ljudi.

KATARINA FUŽIR

Ogoljufani sodnik

V Kulturnem domu Šoštanj je v sredo 19. novembra, potekala druga predstava v sklopu abonmaja Lepi kamen.

Foto: Amadeja Kompnej

Tokrat se je predstavilo društvo Slovenskega komornega glasbenega gledališča, ki deluje že od leta 1996 in katerega sedaj vodi Katja Konvalinka. Predstavili so se z opereto *Ogoljufani sodnik*. Zgodbo, ki jo je sicer napisal Christoph Willibald Gluck, so uprizorili v slovenskem jeziku ob klavirski spremljavi, dogaja pa se v drugi polovici 18. stoletja, v času predrevolucionarnega Pariza in na humoren način prikazuje razmerja med razredi. Utrujen in z dolgočasen višji sloj, ki svoj dolgčas preganja v iskanju raznovrstnih užžitkov, vzpenjajoč in brezpraven nižji sloj pa se lahko le s svojimi zvijačami zoperstavi gospodi. Preteklost zaživi v sedanosti, družbene spremembe bližnje prihodnosti pa bistrourmno napoveduje razplet dogajanja. V mesecu decembru bo v Kulturnem domu že tretja predstava velenjskega gledališča, *Gospod poslanec ali Udar po kurje*.

AMADEJA KOMPNEJ

50 odtenkov njive v Ravnah

Dežne kaplje so se odbijale od avtomobilov, ki so tesno parkirani den ob drugem stali na parkirišču pred REKS-em, travniki so bili namočeni od večurnega deževja, skozi okno velike dvorane REKS-a je pronical žarek svetlobe, skozi vrata pa je prihajal glasen dvourni smeh.

Veselo je bilo v petek, 7. novembra v Ravnah pri Šoštanju, kjer smo v organizaciji Matica Mežnarja in KUD-a Ravne gostili stand up komika Boštjana Gorenca – Pižama in Tomaža Stanovnika. Nekoč študijska prijateljca, danes uspešna dvojica slovenske stand up scene. Prvi prevajalec, drugi učitelj. Prvi že uveljavljen stand up komik, drugi si pot šele utira in se za zdaj poslužuje še nevhvaležnega »rajcanja občinstva«, glavno delo za njim pa opravi že uveljavljena stand up zvezda. Vas zanima, kako je prišlo do sodelovanja med njima? Pred leti je Pižama iskal svežino iz vrst slovenske stand up scene, ki bi mu pomagal pri samostojnih projektih, Tomaž pa je ravno začel s stand upom in nastalo je sodelovanje. »Pa tudi za ljudi je fajn. Pridejo, plačajo 50 EUR vstopnine za Pižama pa še Stanovnika dobijo! Med vožnjo pa obujava spomine na študentska leta.

Na tiste tri dni, ki se jih spomniva,« se nasmeji Pižama.

Za uverturo v večer je poskrbel Tomaž Stanovnik, novo ime stand up scene, a zato nič manj smešen, niti nič manj pronicljiv. Padale so pikre na račun marsikoga in marsičesa, tudi na račun šolstva, kar smo od stand up komika, ki opravlja učiteljski poklic, tudi pričakovali. O strahu pred nastopanjem, ki ga je nekoč imel, na odru ni bilo niti sledu. Stanovnik je občinstvo razgrel. Pižama pa je razgretost v dvorani le še stopnjeval.

Gorenčeva prva samostojna predstava *Petdeset odtenkov njive* orje po slovenski zemlji. Počasi, plast za plastjo koplje niže in niže ter razkriva slovenske zmote, razvajenosti in posebnosti. Kot pravi Pižama: »Brez skrbi, v predstavi ne boste našle sebe, le svojega soseda!« Pred Gorenčevim pronicljivim seciranjem ne ostaja varen nihče. Ko imitira Mirana Ališiča med komentiranjem ženskega smučanja, se smeje cela dvorana. Do solz nasmeji občinstvo, ko pripoveduje o revščini doma, ko je bil še otrok, in so se vsi učili pisane črke, on pa črno-bele. Šov pa zaključí z erotično megauspešnico 50 odtenkov njive, ki jo je priredil slovenskim razmeram in slovenskim gospodinjam. Zabaven, piker, odkrit, predvsem pa brez dlake na jeziku Boštjan pravi, da je v zasebnem življenju umirjen človek. »Edina podobnost mene doma in na odru je to, da se povsod zelo potim.«

Foto: Nastja S. Naveršnik

Polna dvorana REKS-a se je v dveh urah dobro nasmejela, nekajkrat celo do solz. Nastopajočima je bila v veliko veselje nastopiti v Ravnah. Nad odzivom publike sta bila navdušena. Pižama je temu dodal: »Upam, da so se smejal', ker jim je b'lo smešno, ne pa da jih ne bi zebl'.« Na vprašanje, kakšne lastnosti mora imeti dober stand up komik, odgovarja: »Zelo pomembno je, da zna gledat na uro. Da ne zamuja. (Smeh). Zelo pomembno je tudi, da ve, kako deluje pravilo desnosučnega vijaka, ker nikoli ne veš, kdaj boš moral množiti vektorje. Tretje pravilo, glavna lastnost, pa je, da ločuješ, kakšen je nadev za »prelsko« in Schwarzwaldsko salamo. To so glavne tri lastnosti, pomaga pa tudi, če si imel telovadbo vsaj u.«

NASTJA S. NAVERŠNIK

Kašče včeraj, danes, jutri

Razstava pritegnila starejše in mladino iz vse Slovenije

Če naravne lepote, kulturno dediščino, starodavno izročilo, lepe ter privlačne običaje ne opazimo dovolj dobro sami, nas radi na vse to spomnijo turisti, gostje iz daljnih dežel. Kaj hitro opazijo, kako dobro so ohranjene številne stare lesene zgradbe (npr. Kavčnikova domačija v Zavodnjah, Grilova domačija v Lipju, od nedavnega Vlcerska bajta na Šmici v Lučah idr.) ter kako lepo se vključujejo v naravno okolje. Tega dejstva se vse bolj zavedajo predstavniki lokalnih skupnosti, muzejskih društev ter zavodi za ohranjanje kulturne dediščine, žal pa še vse premalo nosilci razvoja turistične dejavnosti. To se je izkazalo tudi pred

kratkim, ko je Muzej Vrbovec v Nazarjah pripravil izjemno zanimivo predavanje in odprtje razstave Kašče včeraj, danes, jutri, ki bo na ogled vsaj še do konca letošnjega leta.

Marjan Denša je ob odprtju razstave Kašče včeraj danes jutri nazorno prikazal kaj in kako se je včasih shranjevalo v kaščah. Foto: Jože Miklavc

Kašče kulturni spomeniki naše preteklosti na podeželju

Muzejski večer v Nazarjah so tamkajšnji gozdarji, lesarji in muzealisti konec oktobra posvetili dragoceni kulturno-etnografski dediščini; kaščam na slovenskem in še posebej kaščam v Zgornji Savinjski, Zadrebški dolini in Šaleški dolini. O naslovni temi kašče včeraj, danes, jutri so spregovorili direktorica Muzeja Vrbovec Barbara Šoster Rutar, prof. dr. Vito Hazler (ki je nekoč opravil prestavitev Kavčnikove domačije v Zavodnjah), Marjan Denša, publicist Zavoda za gozdove OE Nazarje ter Jože Kaker, mojster »cimprman« iz Luč ob Savinji. V daljšem predavanju z nazorno podanimi primeri kašč, gradnje lesenih objektov, detajlov, tipologije teh izjemnih objektov za shranjevanje prehrabnih pridelkov in živil, so navdušili precejšnje število obiskovalcev muzejskega večera. Vito Hazler je poudaril vrednost bogate stavbne dediščine, s katero se ukvarja že več kot tri desetletja in je tesno povezana z estetiko, s podobo krajine, turizmom in zavedanjem korenin lokalnega prebivalstva.

Marjan Denša je ob odprtju razstave Kašče včeraj danes jutri nazorno prikazal kaj in kako se je včasih shranjevalo v kaščah. Foto: Jože Miklavc

Razstava o kaščah krona strokovno urejenega gozdarsko-lesarskega muzeja

V Muzeju Vrbovec so ob omenjenem dogodku odprli razstavo Kašče včeraj, danes, jutri, ki jo je strokovno pripravil Marjan Denša, gozdarski strokovnjak iz Zavoda za gozdarstvo OE Nazarje, kot je dejal sam, zanesenjak, publicist in vse večji ljubitelj tovrstne gradbene kulture in gozdarsko-lesarskega etnografskega izročila. Ob izjemno zanimivi razstavi kašč na s fotografijami in opisi velikih panojih, so v muzeju postavili mali model kašče z namensko rabo, da bi mladim lažje predstavili vsebino in pomen gradnje in ohranjanja tovrstnih objektov na področju Slovenije ter še posebej v prostoru Zgornje savinjske in Šaleške doline. Kako pomembno je bilo in upajmo, da spet postaja vključevanje lesne gradnje v slovenskem prostoru ter še zlasti na področjih, kakršna so Koroška, Šaleška in Zgornja Savinjska dolina, je pred nedavnim na podobnem predavanju izpostavila tudi arhitektka

dr. prof. Živa Dev, ki je hkrati zelo kritično spregovorila tudi o pomenljivih gradnjah iz betona sredi alpskega prostora (hotel na Golteh, upravni center v Mozirju, poslovne zgradbe sredi kompleksa nekdanjega centra lesarstva in številne stanovanjsko-poslovne novogradnje).

JOŽE MIKLAVC

Mestna knjižnica Šoštanj – december 2014

Ure pravljic

od 17.00 do 17.45 | Namenjeno otrokom od 3. leta dalje.

4. 12. 2014 Christina Butler: Nekega zimskega dne

Pripoveduje Andreja Kolenc.

11. 12. 2014 Kathryn Ivy White: Dragi božiček

Po končani pravljici bomo pisali Božičku ter okrasili pismo.

Pripoveduje Barbara Borovnik.

18. 12. 2014 Christina Butler: Zimski prijatelji

Pripoveduje Andreja Kolenc.

Knjižni Sejem | ponedeljek, 1. 12. 2014, ob 10.00 do 18.00

Za vse ljubitelje starih knjig, sejem rabljenih knjig, prvi ponedeljek v mesecu.

Da knjige ne bi romale na odpad, jim skušamo najti na sejmu nov dom, tako ohranimo dostojanstvo starim odsluženim knjigam, ki še vedno nosijo v sebi sporočilo za vsakogar, ki si bo vzel čas zanjo in njene porumenele liste.

Poleg podarjenih knjig prodajamo tudi knjige, ki so odslužile svojo nalogo v naši knjižnici, z namenom, da najdejo pot med ljudi in tako polepšajo dan strastnim bralcem in zbirateljem.

Knjige se prodajajo po simbolični ceni 1 EUR. Pri nakupu ali prodaji lahko sodelujejo vsi člani in nečlani knjižnice, pri tem postavite simbolično ceno sami.

Zvočna kopel z gongi in kristali | torek, 16. 12. 2014, ob 19.00

V čarobni svet zvoka kristalov in gongov vas popelje Tjaša Cepuš, zvočna alkimistka.

Vir: splet

Na zvočnem dogodku se bomo odpirali življenju in posejali seme sreče vanj. Predajali se bomo zvokom posebnih kristalnih posod, kristalnim glasbenim vilicam in Jupitrovem ter Venerinem gongu. Zvok, ki izhaja že tisočletja p.n.š. in so ga uporabljale tudi druge civilizacije, omogoča človeku, da sprosti misli, čustva in se zaveda trenutka, v katerem živi. Zvok nas podpira, mi pa storimo, kar je potrebno, da vzpostavimo ravnovesje našega telesa, čustev, misli in duha. S seboj prinesite podložko za ležanje in odejo. Priporočljivo je, da prinesete tudi plastenko vode. V knjižnici bodo na voljo tudi stoli. Organizator zvočne kopeli je idejna vodja skupine Šoštanj društva Šole zdravja, Ljubica Donko.

Zaželeno je predhodna prijava na e naslov: jtelovadba@gmail.com

Življenjska zgodba Ivana Pirečnika iz Šoštanja

1. del

V času obilja in miru, v katerem povečini živimo - ne glede na krizo, si je težko predstavljati grozote vojne, ki vedno prinaša izgubo in bolečino. Ukradeni otroci – taboriščniki, so bili v času druge svetovne vojne največje žrtve nemškega okupatorja, saj so bili oropani ljubezni, miru in otroštva.

Očete omenjenih otrok, osumljene sodelovanja s partizani, so Nemci ustrelili kot talce, matere pa so nasilno ločili od otrok in jih odpeljali v koncentracijska taborišča, kjer jih je večina umrla. Tako je nastala skupina več kot 600 ukradenih slovenskih otrok, ki je bila v Evropi izjema, saj je šlo za genocid brez primere.

Himmlerjeva navodila o ravnanju z uporniki in njihovimi svojci so okupacijske oblasti najdosledneje izvršile poleti 1942, v času množičnega streljanja talcev (teh je bilo samo na okupiranem Štajerskem skoraj 2000). Najobsežnejša akcija je v dveh valovih potekala avgusta 1942, ko so aretirali skoraj 1300 članov družin partizanov in ustreljenih talcev. Otroke teh družin so odpeljali v nemška taborišča, da bi jih prevzgojili in ponemčili. Šlo je za denacifikacijo, kako napraviti čisto arijsko raso. Posebno skrb so posvetili ukradenim dojenčkom in otrokom do treh let starosti, saj je bil njihov spomin na domače okolje in starše zelo šibak. Te otroke so pogosto posvojile nacistične družine.

Med slednjimi je bil tudi Ivan Pirečnik iz Šoštanja, rojen 1. januarja 1941. Njegova starša sta bila Ivan (rojen 13. 5. 1908) in Pavla Pirečnik (rojena 10. 1. 1911), oba iz Lokovice pri Šoštanju. Dne 13. 8. 1929 se jima je rodila hči Marica, čez dvanajst let pa še sin Ivan. Družina je živela v Šoštanju. Stanovali so na Goricah, kasneje pa so se preselili na Aškerčevo cesto.

Ivanov oče (iz družinskega albuma M. Pirečnik)

Družina Pirečnik v Šoštanju pred Ivanovim rojstvom (iz družinskega albuma M. Pirečnik)

Ivanov oče Ivan Pirečnik je bil zaposlen kot čevljarški pomočnik pri čevljarškem mojstru Francu Grebenšku v Šoštanju. V prostem času je bil gasilec in športnik. Pel je pri cerkvenem pevskem zboru ter v pevskem zboru Cankarjevega društva v Šoštanju.

Mama Pavla je nekaj časa delala v tovarni usnja, kasneje pa je zaradi izgube službe ostala doma z otrokoma. Družina je živela skromno, v stanovanju z majhno kuhinjo in spalnico.

Ob začetku druge svetovne vojne se je Ivan postavil na stran partizanov in jim tudi pomagal. To je bil razlog, da so ga že v začetku leta 1941 prišli na dom iskati nemški vojaki, ki so ga odpeljali v taborišče Ivanjica v Srbijo. Tam je ostal tri mesece.

Po vrnitvi domov, konec aprila 1941, so mu odredili hišni pripor. Za partizane je zbiral material, na njihovem domu pa so se občasno vršili tajni sestanki. Ivan je sodeloval tudi pri pripravah na prvi partizanski napad na Šoštanj. Novembra istega leta so družino zopet »obiskali« nemški vo-

Pavla Pirečnik, Ivanova mati (iz družinskega albuma M. Pirečnik)

jaki. Ivana naj bi izdala neka domačinka. Marica se spominja, da so prišli po očeta v petek v času kosila, ko so jedli štrudelj in krompirjevo juho. Razmetali so celo stanovanje, saj so iskali dokaze, da je oče pomagal partizanom. Kljub temu, da niso našli ničesar, so Ivana zopet odpeljali. Najprej za en teden v celjski Stari pisker, od tam pa so ga premestili v mariborsko kaznilnico. Ko ga je žena Pavla tam obiskala, jo je čakal grozljiv prizor – svojega moža je videla tako pretepenega, da ni mogel niti hoditi.

27. decembra 1941 so Ivana Pirečnika v Mariboru ustrelili kot talca. Pokopan je v Gradcu skupaj z mnogimi drugimi ustreljenimi talci. Njegov sin Ivan takrat ni bil star niti leto dni. Iz Maričinih kasnejših zapiskov o medvojnih dogodkih lahko razberemo, da so očeta Ivana za en dan prehiteli z aretacijo, saj je imel že vse pripravljeno za odhod v partizane.

Razglas

Dne 25. decembra 1941 so bili pri nekem težkem zločinu neke komunistične sodrge trije domoljubni štajerski delavci zahrbtno umorjeni. – Radi udeležbe pri naroženih komunističnih tolpah in podpiranja istih, so bili dne 27. decembra 1941 sledeči komunistični zločinci ustreljeni:

Josef Kerentschitsch, rojen 9. 2. 1918, prof. fil., Jastrowetz Nr. 7, Kreis Pettau
 Josef Klebatz, rojen 19. 1. 1914, brivec, Reichenburg Nr. 29
 Marlon Milawetz, rojen 14. 8. 1924, dijak, Raan-Bresina Nr. 33
 Josef Omeruz, rojen 1. 3. 1921, elektroinstalator, Reichenstein Nr. 63, Kreis Raan
 Josef Wesowischek, rojen 27. 7. 1924, elektrikar, Reichenburg Nr. 55
 Roman Kornher, rojen 19. 12. 1922, strojar, ključavničar, Reichenburg Nr. 2
 Franz Sinkowitsch, rojen 7. 8. 1919, rudar, Reichenburg Nr. 11
 Philipp Kriechnik, rojen 24. 4. 1894, ključavničar, Trifall-Lake Nr. 389
 Ignaz Schibret, rojen 15. 7. 1901, poljedelec, Trifall-Alsdorf Nr. 1
 Felix Zerkel, rojen 15. 5. 1908, dijak, St. Leonhard bei Raan Nr. 19
 Bartholomäus Wenkowitz, rojen 12. 8. 1859, delavec, Sachsenfeld
 Johann Hermann, rojen 13. 12. 1924, kladec, Sachsenfeld Nr. 103
 Josef Segode, rojen 15. 5. 1921, delavec, Sachsenfeld
 Franz Palank, rojen 25. 6. 1900, poljedelec in trgovec z lesom, Guttendorf Nr. 109 bei Sachsenfeld
 Andreas Sekonschek, rojen 22. 11. 1888, poljedelec, Osterwitz Nr. 43
 Adolf Steiner, rojen 19. 8. 1912, privatni uradnik, Sachsenfeld Nr. 67
 Ernst Verdorbar, rojen 2. 11. 1895, livar, basniar, uradnik, Sachsenfeld Nr. 135
 Albin Milawetz, rojen 21. 9. 1923, elektrikar, Raan-Bresina Nr. 33
 Felix Smrekar, rojen 11. 5. 1923, bolničar, delavec, Munkendorf-Tschirach Nr. 3
 Franz Marfir, rojen 25. 10. 1901, rudar, Trifall-Lake Nr. 193
 Ernst Kerschitz, rojen 11. 1. 1907, rudar, Trifall-Lake Nr. 434
 Gottfried Pokriwatsch, rojen 24. 10. 1900, poljedelec, Jastrowetz Nr. 13, Kreis Pettau
 Johann Rismann, rojen 29. 12. 1924, sin posvetnika, Latschendorf Nr. 18, Kreis Pettau
 Rudolf Sabawnik, rojen 8. 12. 1906, sin posvetnika, Jastrowetz Nr. 21, Kreis Pettau
 Alois Kerentschitsch, rojen 7. 11. 1920, mehanik, Pettau, Bürgergasse 3
 Josef Schawritsch, rojen 22. 4. 1921, bolničar, delavec, Groß-Obersch Nr. 52, Kreis Raan
 Anton Spolaritsch, rojen 27. 12. 1914, pomočnik elektro-montar, Murauk Schotta
 Johann Patschnik, rojen 2. 10. 1903, kovač, Trifall-Lake Nr. 89
 Stanislaus Mohar, rojen 23. 8. 1925, mizar, Trifall-Lake Nr. 25
 Eduard Karner, rojen 7. 10. 1904, nastavljenec, Marsburg, Rudolf Puffgasse Nr. 22
 Johann Piratschnik, rojen 13. 5. 1908, čevljar, Seibenstein Nr. 8
 Johann Mateuschak, rojen 20. 5. 1899, ocvrkovnik in poljedelec, Dohobla Nr. 26, Gemeinde Friedl
 Martin Koros, rojen 4. 8. 1896, ključavničar in strojar, Marburg, Gerichthausgasse 9
 Rudolf Schnidlaritsch, rojen 26. 6. 1907, mizar, Pettau, Friedeuerstrasse 1
 Friedrich Tschubin, rojen 2. 6. 1905, rudar, Trifall-Rotje Nr. 6
 Josef Hofer, rojen 3. 8. 1896, livar, alfar in strojar, Latschendorf Nr. 34
 Stefan Bauer, rojen 20. 8. 1921, čevljar, pomočnik, GIII, Kirchplatz Nr. 4
 Ludwig Mastnak, rojen 29. 7. 1901, sin posvetnika, Trenenberg Nr. 1
 Julius Hiltisch, rojen 21. 7. 1912, bolničar, uradnik, Gosowitz Nr. 27
 Franz Tratnik, rojen 23. 8. 1897, bolničar, prodajalec, Gosowitz Nr. 16

Marburg a. d. Drau, dne 27. decembra 1941

Der Chef der Zivilverwaltung in der Untersteiermark

Hilfswort: Drauzborn, Marburg a. d. Drau

Razglas o usmrtitvi Ivana Pirečnika (izvirnik hrani Muzej Velenje)

Pavlo je moževa smrt zelo strla. Ostala je sama z otrokoma, živeli so v revščini, pomanjkanju in strahu, da bodo tudi njih zajeli Nemci. Po Ivanovi usmrtitvi se je Pavla s sinom Ivanom nekaj časa skrivala pri sestri v Škalah. Prve dni je hodila v gozd v Lajšah in ker je Ivana še dojila, ga je nosila s seboj. Ponoči je spala nad svinjskim hlevom. Zaradi močnega prehlada se je vrnila domov v Šoštanj, kjer se je skrivala v omari. Marica je v tem času živela pri svoji stari materi v Šoštanju.

Avgusta 1942 se je uresničil Pavlin največji strah, saj so nemški vojaki prišli iskati tudi njo in oba otroka. Odpeljali so jih v zbirno taborišče, ki je bilo urejeno v prostorih I. osnovne šole v Celju, kjer pa so ostali le nekaj dni.

Hči Marica, takrat stara trinajst let, je bila na srečo od tam izpuščena, saj ji je pomagala neka šoštanjska družina, ki je imela veze z Nemci. Vojno je tako preživela pri neki avstrijski družini na Dunaju, od koder je po koncu vojne pobegnila nazaj v rodni Šoštanj.

Pavlo so v Celju nasilno ločili od komaj 20-mesečnega sina Ivana in jo odpeljali v koncentracijsko taborišče Auschwitz. Otroke so Nemci odpeljali v prehodno taborišče Volksdeutsche Mittelstelle v Frohnleiten pri avstrijskem Gradcu, kjer so jih ocenili in razvrstili po rasnih kriterijih.

Marica Pirečnik, Ivanova sestra (iz družinskega albuma M. Pirečnik)

Septembra so jih premestili v posebna mladinska taborišča po vsem rajhu. Dojenčke in otroke do tretjega leta starosti (med njimi tudi Ivana) so iz Frohnleitna odpeljali najprej v Mainburg, nato pa v razne zavode nacistične »demografske« organizacije Lebensborn, kjer so mnogim spremenili identiteto in jih dali v posvojitev nemškim družinam. Ta usoda je doletela tudi malega Ivana Pirečnika, ki sta ga junija 1943 posvojila zakonca Sirsch, ki nista imela svojih otrok. Josefina Sirsch je delala kot šivilja, njen mož Gustav pa je bil esesovec. Ivan je dobil novo ime – Dieter Sirsch.

Nadaljevanje v prihodnji številki.

PINA ŠPEGEL

Zgodba Ivana Pirečnika je leta 1952 razburila svetovno javnost ter polnila strani vseh jugoslovanskih, takrat seveda komunističnih časopisov in tudi nekaterih tujih t.i. »zahodnih« časopisov iz demokratično urejenih držav, kot sta Life in Times. Po njegovi zgodbi so v Veliki Britaniji leta 1954 posneli celovečerni igrani film z naslovom Razdvojeno srce (The Divided Heart).

Knjižnica Velenje, kot pobudnica in naročnica ter plačnica projekta in Občina Šoštanj, sta novembra ob šestdeseti obletnici filma pripravili projekt Razdvojeno srce, sestavljen iz več dogodkov. V Mestni knjižnici Šoštanj, je do konca decembra 2014 na ogled razstava o Ivanu Pirečniku, v Vili Mayer je potekala okrogla miza o Ivanu Pirečniku, ukradenih otrocih in filmu Razdvojeno srce.

Ivanovo življenjsko zgodbo, izpod peresa sodelavke pri projektu, Pine Špegel, bomo objavili v Listu v treh nadaljevanjih.

PETER REZMAN, ODGOVORNI UREDNIK

V spominu prebivalcev Šaleške doline je še vedno živih veliko zgodb iz davnine – tistih zgodb, ki so si jih včasih (pa vendarle še ne dolgo nazaj) pripovedovali pri topli peči ob zimskih večerih, med kmečkimi opravili ali ob bedenju pri mrličih. Te zgodbe so še posebej bogato ohranjene v krajih po hribovitih robovih Šaleške doline. Takšne, kot so se ohranile do danes, so bile nekatere že zapisane in objavljene v dveh knjigah: Izvir bele vode (drobci ljudskega izročila iz Belih Vod) in Čez grajsko planino (drobci ljudskega izročila iz Florjana in Skornega pri Šoštanjju). Zgodbe iz Zavodenj, Gaberk, Topolšice, Raven, Šoštanja, Lokovice in Družmirja bodo predstavljene v prihodnjih prispevkih, tokrat pa ponujam v branje zgodbe s povsem drugega dela Šaleške doline – s Paškega Kozjaka.

Kdo je živel v jami s tremi stebri in tremi sobami?

Na Kozjaku, v bližini kmetije Flerjan, je jama s tremi stebri in tremi sobami.

V njej so včasih bivale zale žene. Hodile so k ljudem in jim svetovale, kdaj naj sejejo bob. Ta se običajno seje zgodaj spomladi, poleti in celo jeseni, zale žene pa so ljudem svetovale, naj bob posejejo pozimi. Tega so pobrale, pa je potem bob vseeno čudežno zrasel. Kjer so jih poslušali, je zemlja obilno obrodila, kjer ne, so bili nesrečni.

Ilustracija: babje jame

Zale žene so ponoči hodile z lučmi po pašnikih. Bile so prekrasna bitja, vsa v belem, lepe kot angeli. Ljudem se niso nikoli prikazale. Je pa ena zala žena s kito do peta hodila vsako noč k neki bajti ležat k možu v posteljo. Kita ji je visela čez rob postelje. Nekoč pa je gospodinja to kito popravila, kar je hiši prineslo nesrečo.

Zale žene so bivale tudi Pri Jurku v Babjih luknjah ter v jami Cerkev, visoki, ne ravno dolgi votlini s policami. Strop jame se od petmetrskega vhoda spušča v loku, zaradi česar ima jama obliko oboka. Po eni različici naj bi dobila jama takšno ime zaradi oblike oboka, po drugi pa zato, ker so menda na tistem mestu nameravali zgraditi cerkev, posvečeno sv. Neži. Ko so zale žene za vedno pregnali pastirji, ki so streljali z »ježlo« (gajžlo, bičem), so v jami Cerkev domačini dimili meso. Nekaj časa je tam stanoval nekdo, ki je izdeloval grablje in cokle, med drugo svetovno vojno pa so se tam skrivali pred Nemci.

Ilustracija: vila

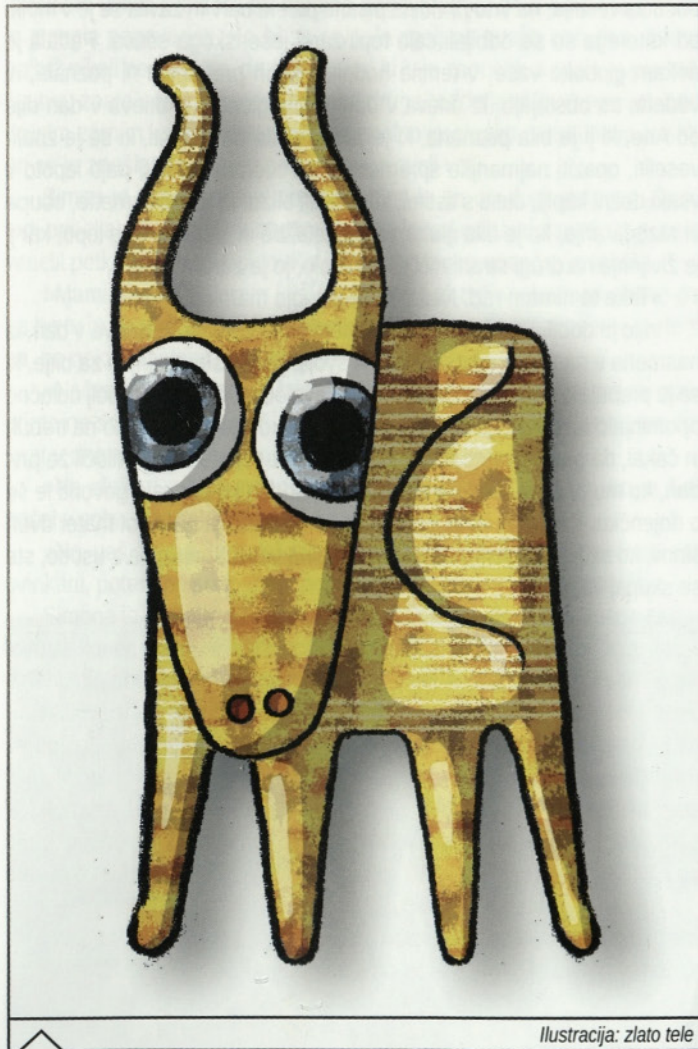

Ilustracija: lucija

Blizu kmetije Velinšek je Velunja peč, Velinjekova peč. To je eden največjih naravnih mostov v Sloveniji, ki premošča potok v Florjanovem grabnu pod kmetijo. Po tem mostu naj bi včasih rajale vile. V bližini mostu pa je studenec sv. Lucije. Voda iz tega studenca naj bi čudežno zdravila oči. Pravili so, da se je v skali pri tem studencu poznal odtis viter s koša sv. Lucije, ki je tukaj sedla in si oddahnila. sv. Luciji je tam blizu posvečen stranski oltar v cerkvi sv. Brikcija v Šenbricu. Star kamnit kip sv. Lucije s sončnico na rami s Kozjaka pa zdaj hrani Pokrajinski muzej Celje.

Kje je zlato tele?

»Zlato tele je velika dragocenost! Zaklad.« Na Kozjaku še povedo, da naj bi bilo zlato tele zakopano na več krajih. Pri Banovšku na Visokem naj bi ga zakopali Turki in nato tam zasadili lipe. Zakopano naj bi bilo tudi na Lepanovih planjah in na Ramšakovi planini. Iskali so ga pri kmetiji Pepenjak v Strmcu nad Dobrno in na Špiku pod vrhom Paškega Kozjaka. Našli pa so ga menda naj Ojstrici na Paškem Kozjaku.

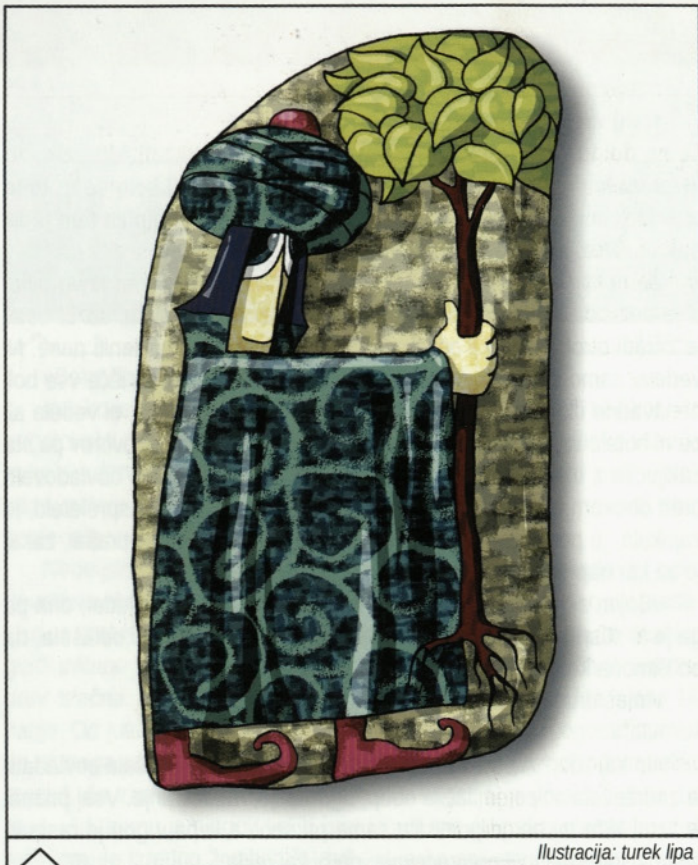
Ilustracija: zlato tele

Zakaj je v skali luknja?

Pod vrhom Paškega Kozjaka stoji ena od štirinajstih cerkva, ki so na Slovenskem posvečene puščavniku sv. Joštu. Na vzpetini v bližini župnijske cerkve sv. Jošta je še danes vidna apnenčasta skala z vdrtino. Ta cevasta luknja naj bi nastala takrat, ko je tam mimo hodil sv. Jošt. Utrujen od dolge in strme poti navkreber je sedel na skalo in si nekoliko odpočil. Ko pa je vstajal, se je tako močno naslonil na svojo popotno palico, da je v kamnu nastala nekajcentimeterska luknja.

ZAPISALA: ŠPELA POLES

Zgodbe po terenskih zapiskih iz leta 1992 in 2006, tipkopis iz zasebnega arhiva. Ilustracije R. Poles.

Ilustracija: turek lipa

Ilustracija: jost

Sonce za Ano

»Naredi kar hočeš. Jaz sem svoje povedal. Odločil sem se in to je to,« je rekel, odvihral iz kuhinje, zaloputnil vrata in hip za tem je že slišala avto, ki je odpeljal z dvorišča.

Že nekaj tednov je bila prepričana, da nosi pod srcem novo bitje, a je odlašala. Bala se mu je povedati, bala, ker ni hotela, da bi ostal le zaradi otroka, da bi ji očital, da ga hoče z otrokom prikleniti nase. Ni vedela, samo slutila je, da med njima ni več iskrenosti, da išče vse bolj nenavadne izgovore za vse pogostejše večerne izostanke, ni vedela ali pa ni hotela vedeti in ni ji povedal, vse zadnje poskuse pogovorov pa sta zaključila z divjimi prepiri. Včasih sta bila previdna, sta se obvladovala pred otrokom, zdaj pa nič več in ko je povzdignil glas, jo je spreletelo, je zajokala, je pomislila na Gala. Pred dnevi jo je objel in jo vprašal, zakaj je ati kar naprej hud.

»Bojim se ga, ko je jezen,« je rekel in jo zbegano pogledal, ona pa ga je le stisnila k sebi in takrat se je odločila, da ne bo več odlašala, da bo Simona končno odkrito vprašala. In ga je.

»Imaš drugo?«

»Ja.«

»In kaj zdaj? A misliš sedeti na dveh stoli,« se je skušala obvladati, je zadrževala solze, je tlačila obup, ogorčenje, razočaranje. Vsaj priznal je, vsaj laže mi ne, je pomislila sama pri sebi, a kepa v grlu je rasla in rasla in jo dušila in ji preprečevala, da bi kaj rekla.

»Šel bom,« je prekinil morečo tišino.

Ni zmogla več. Jez v njej je popuščal. Sesedla se je na fotelj in solze so privrele na plan, kot bi se vrela voda prelila čez rob. Ni bila presenečena, a dokler ni bilo izrečeno, je lahko sama sebi še tajila, je lahko resnico potisnila nekam v sivi kot in jo pokrila z vsakdanjimi skrbmi, zdaj pa nič več. Dejstvo je bilo tu, pred njo, oprijemljivo in ni se imela kam skriti pred njim. Jokala je, on pa jo je samo nepremično gledal. Ko bi vsaj kaj rekel, ko bi vsaj s prstom pomignil, tako pa nič, popolnoma nič. Pa naj vsaj čim prej gre, si je rekla, njemu pa:

»Noseča sem.«

»Ja in? A misliš, da bom zato ostal? Sem ti že zdavnaj rekel, da nočem še enega otroka ...« je govoril, Ana pa ni več slišala. Ni hotela slišati. V tistem trenutku se je odločila, da bo otroka obdržala, pa naj se zgodi, kar se zgoditi mora. Razmišljala je o splavu, celo s svojo mamo je že govorila o tem, odločiti pa se ni mogla. Zdaj je vedela, zdaj je odločitev prišla spontano, iz njene najgloblje notranjosti, od tam, kamor zavest ni imela dostopa.

»Obdržala ga bom,« je odločno rekla in ga kljubovalno pogledala.

Simon se je v nekaj dneh res odselil, po Gala pa je prihajal ob vikendih. Borila se je sama s seboj in ni prav vedela, kaj sploh občuti. Zdelo se ji je, da je vsa svoja čustva odvrгла kot kose umazanega perila, jih stlačila v pralni stroj in vklopila centrifugo, sama pa je bila na zunaj gola in ranljiva, znotraj pa prazna. Vse, kar je včasih tako intenzivno doživljala, je bilo zdaj pomešano, zbledelo, sprano, razbarvano. Ni ločila jeze od žalosti, ni občutila veselja, na vrtu ni videla pisane palete barv in zavila se je v molk, od katerega so se odbijali celo topli žarki jesenskega sonca. Padala je nekam globoko vase, v temne hodnike, ki jih prej sploh ni poznala, ni vedela, da obstajajo. Iz dneva v dan je bila globlje, iz dneva v dan dlje od Ane, ki ji je bila poznana, ki je prekipevala od radosti, ki se je znala veseliti, opaziti najmanjše spremembe na cvetočih grmih, najti lepoto v vsaki dežni kaplji, čutiti s tistimi, ki so ji bili blizu. Iz tednov zmede, obupa in razočaranja, ko je bila gluha za vse tolažbe in slepa za vse lepo, kar ji je življenje na drugi strani molka ponujalo, jo je zdramil Gal.

»Take te nimam rad. Nazaj hočem svojo mamico.«

In jo je dobil. Počasi, čisto po malem se je vračala. Iz dneva v dan, iz nasmeha v nasmeh je postajala bolj svoja. Vrnila se je zanj in za bitje, ki se je prebujalo v njej, ki jo je s svojimi plavajočimi gibi zmeraj bolj odločno opominjalo nase. Sin je zažarel od veselja, ko ji je položil roko na trebuh in čakal, da ga bo bratec brcnil. Da ne mara sestrice, se je odločil že prvi dan, ko mu je povedala, da prihaja še nekdo in ko je upala govoriti le še o dojenčku. Kasneje, ko si je sebe že lahko predstavljala kot mater dveh sinov, ko se je na površju sestavila in se na videz sprijaznila z usodo, sta se skupaj veselila.

Vir: splet

Grenkoba se je še kdaj nenapovedano prelila iz svoje struge, jo preplavila in jo presenetila, jo prestrašila, zmedla, a vedno bolj poredko in za spoznanje manj intenzivno. Učila se je soočati z njo, jo sprejeti, pogledati nanjo kot na nekaj svojega, nekaj, kar pride in gre. Primerjala jo je z daljno sorodnico, ki kdaj pa kdaj potrka na vrata. Ni je mogla odsloviti, ni se mogla skriti pred njo, še najenostavneje ji je bilo odpreti svoje domovanje, jo povabiti na kratek klepet, ji ponuditi kozarec rdečega vina, potem pa ji spontano pokazati, da jo čakajo drugi opravki. Ko se ni več borila proti njej, ko ji je pokazala, da med njima ni zamer, da se lahko kdaj pa kdaj oglasi, a ne more ostati, je prihajala le še tu in tam, jo opomnila, da še obstaja, in šla. Ani pa je ostajalo vedno več časa in prostora za radosti materinstva, ki ga je zdaj dvojno okušala. Ob sinu, ki mu je s prsti kodrala lase in se z njim učila poštrevanko in sinu, ki jo je s tektonskimi premiki v trebuhu odločno opominjal na svoj skorajšnji prihod.

Ločitev na papirju je bila zgolj formalnost, s katero se je oče njenih otrok obvezal, da bo in na kakšen način bo skrbel zanj. Vedela je, da ga ima Gal rad in da ga potrebuje, zato je pristala na dogovorjene stike in pustila veliko prostora za sprotne dogovarjanja, celo o nerojenem se je zmogla pogovarjati. Ko bi se ravnala zgolj po svojih občutkih, bi mu najbrž nikoli ne dovolila, da vidi otroka, ki ju je zapustil, a znala je preseči čustva, znala nase pogledati iz neke druge, oddaljene perspektive, pod drugim zornim kotom, zmogla je racionalno pogledati na situacijo, v kateri se je znašla, pa čeprav povsem proti svoji volji.

Simon je sprva prihajal po sina točno in ga ob dogovorjenem času tudi pripeljal nazaj, očkov oboževalec pa je rad odhajal z njim, se je celo veselil petkov, a ne za dolgo. Ko je bila že visoko noseča, je rekel:

»Mami, danes ne grem k očiju. Kaj če boš ti šla v bolnico, mene pa ne bo tu in ne bom vedel, kdaj bom dobil bratca.« se je izgovarjal, potem pa, po nekajminutnem nespretnem izmikanju, le povedal:

»Nočem k očiju. Tam ni fajn. Barbare ne maram. Kar naprej mi govori: to ne smeš, to ne smeš, to ne smeš. Še z avtomobilčki se ne smem igrat v dnevni sobi. Vse jo moti.«

»Ne skrbi. Se bom pogovorila z očijem,« je rekla in ga, ko je Gal odšel v sobo, res poklicala.

»No, veš, sem ti že hotel reči ... No, ta vikend ne bom imel časa,« je ovinkaril, potem pa so tovrstni pogovori postajali vedno pogostejši.

Simona je imela rada in ko je šel, ji je odleglo, da je bilo konec negotovosti, konec preprirov, hkrati pa ga je silno pogrešala. Nešteto krat se je, v nemirnih nočeh brez spanca, v solzah spraševala, če je naredila prav. Največkrat si je zastavljala vprašanje, ali bi se bila morala bolj boriti zanj, se bolj potruditi, ga prositi, naj ostane, namesto da je mirno gledala za njim, ko je odhajal. Odgovora ni poznala, a za protiutež tem vprašanjem je bilo bitje, ki je raslo in raslo v njenem trebuhu. Gal je postajal nespretn, pripravljaval igračke za bratca, ogledoval pripravljeno posteljico, se z babico dogovarjal, da bo spal pri njej, ko bo mami v porodnišnici. Ko ga je gledala, se je tudi sama nalezla veselega pričakovanja.

»A ko se bo rodil bratec, bo pa prišel ati nazaj,« je butnilo vanjo sredi kosila.

»Ne, Gal, ne bo ga. Samo mi trije bomo. Ti, Vid in jaz,« mu je kar se da, previdno razlagala.

»A bo tudi Vid mojega atija klical ati?«

»Ja, oba imata istega atija in oba ga bosta tako klicala,« je rekla, odhitela v kopalnico, zaprla vrata za seboj in bridko zajokala. Bala se je, kako bo zmogla. Na Simona ni mogla računati, prijateljice so bile samo prijateljice, so prišle in odšle, samo njena mama je bila stalnica. Samo nanjo se je lahko oprla. Čeprav sta si bili po značaju zelo podobni ali pa prav zato, sta se pogosto sprli, vendar zamera nikoli ni trajala dolgo. Ko je bilo eni ali drugi zares hudo, sta se znali najti, sta si znali ponuditi ramo, sta znali skupaj jokati in se skupaj smejati. Predvsem proti koncu nosečnosti jo je Ana zmeraj pogosteje potrebovala, potrebovala njene spodbudne besede, potrebovala obljube, da ji bo stala ob strani, da ji bo pomagala. Hormoni so delali svoje, realna stiska pred bližajočo spremembo pa prav tako. Vedela je, da otrokovega očeta ne bo ob njej in vedela je, da bo morala sama skrbeti za oba sinova. Bom zmogla, se je nenehno spraševala, potem pa si zmeraj rekla:

Vir: splet

»Bom. Tako sem se odločila in tako bo!«

In tako je bilo. Že več kot eno leto je bilo, odkar je odšel, več kot leto negotovosti na eni in iskrenega veselja na drugi strani. Globoko vase je morala odtavati, odžalovati, gomilo žalosti in zapuščenosti zaliti s solzami, potem pa se je lahko ponovno dvignila na površje, na svet spet pogledala skozi svoje, umite in jasne modre oči.

Nedeljski večer. Ana sedi na fotelju in gleda zvedave očke devetmesečnega sina, ki leži v njenem naročju, in ji, prisesan na bradavico, z drobnimi prstki boža dojko. Nežno mu prigovarja, mu z desnico gladi svilene laske, ki so se začeli rahlo kodrati in pomisli, da je pravzaprav srečna. Materinstvo jo osrečuje, jo izpolnjuje, osmišlja njeno bivanje. Od jutra do večera zaposlena s skrbjo za otroka, pogosto pomisli na njunega očeta, a ni več žalostna. Ve, da je s svojim odhodom veliko izgubil, da zamuja drobne radosti, ki njo bogatijo in včasih ji je le žal zanj. Vid, ki mu je njegov veliki brat izbral ime že nekaj mesecev pred rojstvom, je izredno živahen in radoživ, a ko spi, spi in takrat ima čas za Gala, zvečer pa zase. Še vedno doji in s tem razvaja sina, malce pa tudi sebe. Dete je zadovoljno, sama pa prav ob dojenju čuti svojo najglobljo povezanost z njim. Neskončno ga ljubi in ko ga gleda, nikoli niti za trenutek ne pomisli, da se ni odločila prav. Gleda sinove očke, ko v dojki začuti nekaj nenavadnega. Zdrzne se in pomisli, da je le slučaj. Postane pozorna, a se ne ponovi. Ko ga položi v posteljico, kljub temu stopi v kopalnico in si pred ogledalom natančno pretipa prsi. Nekaj res začuti pod prsti. Najprej jo zaskrbi, potem pa se potolaži, da jo verjetno plaši le kakšna vneta mlečna žleza. Preden zaspi, si dojko lahko zmasira in odžene nadležne misli.

Mine teden, mineta dva, nenavadna zatrdlina pa ne izgine. Pokliče zdravnico, dobi datum, opravi ultrazvok in se pomiri.

»Vse je ok,« po telefonu sporoči mami. »Nekakšni maščobni vozli ali nekaj podobnega je.«

Čez dva meseca že dela v salonu. Tudi doji ne več, odkar je Vid v jaslih. Občasno se ji zazdi, da jo desna roka ne uboga, kot bi hotela, da jo boli.

»Tole pa ni prav nič hecno. Za nekaj mesecev daš škarje iz rok, potem pa jih ne znaš več držati,« se šali in nenavadnim občutkom sploh ne posveča pozornosti.

Pa se ponavlja. Zmeraj pogosteje. Najprej pove mami, potem prijateljici. Prva odkima, druga reče, da mora k zdravniku. Vzame telefon, pokliče, se naroči in gre.

Domov se vrne vsa omotična, zmedena, prestrašena. Sonce so spet prekrili težki, temni oblaki, a sonce je, pomisli. Skuha si kavo, sede k mizi, zajoče. Solze izpirajo strah, solze jo pomirijo. Vstane, stopi v kopalnico, se pogleda v ogledalo in si glasno reče:

»Ana, glavo pokonci. Če se bo treba boriti, se boš pa borila. To znaš in veš, da zmoreš.«

Ko pride k mami, sede na kavč, kjer spi sin in ga nepremično gleda. Ja, borila se bom. Zanj se bom borila, se prepričuje, ko ji solze spet umivajo lica, ji tečejo za ovratnik. Samo sinov speči obraz vidi, samo njegovo mirno dihanje posluša, mama pa stoji ob strani in jo gleda. Ko ne zmore več, ko so zle slutnje premočne, odide nazaj v kuhinjo, se nasloni na pult in tudi sama zajoče, potem pa se vrne, sede k hčerki in jo objame prek ramen, ona pa mirno reče:

»Ja, mami, rak je.«

TANJA P. HOHLER

Obisk jame Sveti Trije Kralji

Na lep sobotni dan smo se odpravili na obisk v Žiri, kjer sta nas Bojan Jereb in Luka Jelovčan iz kluba JK GORENJA VAS peljala na ogled prečudovite jame, ki jo še naprej raziskujeta.

Ob cesti, ki vodi na Vrh Svetih Treh Kraljev, je vhod v umetno izoblikovan vodoraven rov, ki prebije celoten Vrh. Izkopen je bil v tridesetih letih v okviru izgradnje vojaške obrambne Rupnikove linije. Pri tem izkopu so naleteli na Jamo Svetih Treh Kraljev, ki je več kot kilometer dolg in 70 m globok splet manjših rofov. V jami najdemo aragonitne in heliktitne tvorbe. Vanjo vstopimo v ozki in visoki poki veliki 3 metra.

Foto: arhiv

Potem nas notri čaka nekaj prečk, ki prečijo brezna, globoka tudi do 20 metrov. Prispemo do manjših stopenj, ki jih premagujemo z vravno tehniko. Sledi velika dvorana, kjer s stropa visijo beli kapniki, ki spominjajo na bele črvičke, ki se spuščajo iz čokolade. Po nadaljevanju poti smo si ogledali že prej omenjene aragonitne ježke, ki jih na začetku odkrivanja ni bilo moč obvarovati in so na njih sledovi saj, ki nastanejo od karbidnih luči, nekateri so jih celo polomili in odnesli domov. Zdaj je rov zavarovan pred dodatno škodo. Iz jame se izstopi na drugi strani vodoravnega rova in pot skozi jamo se tu zaključí. V jamo ni mogoče vstopiti brez znanja vrvene tehnike, lahko pa si, če boste kje v bližini, pogledate ta vodoravni rov - a pozor notri je blato zato so dobrodošli visoki pohodniški čevlji.

MAKS PETRIČ ŠJK PODLASICA

Krofička - Ute - Strelovec

Planinsko društvo Šoštanj je v sredini oktobra izpeljalo še zadnji izlet v visokogorje. Krofička, Ute, Strelovec so bili vrhovi, ki smo jih osvojili za ta čas v nenavadno topli jesenski soboti.

Vzpon na vrhove je tokrat potekal po neoznačenih poteh, zato je vodenje organiziral eden od planinskih vodnikov PD Šoštanj Primož Grudnik, ki je usposobljen za zelo zahtevne kopne ture (kategorija C). Po približno petnajstih minutah hoje mimo koč na Klemenči jami smo prišli do smerokaza, kjer smo stopili na zelo zahtevno Kopinškovo pot proti Ojstrici. Na višini, nekoliko pod 1800 m, smo si naredili čelade, plezalne pasove in samovarovalne komplete ter se ločili od naključnih pohodnikov, ki so pot nadaljevali na v meglo ovito Ojstrico. Pogled proti Krofički nas je razveselil, saj je bila prav nasprotno, obsijana s soncem brez kakršnihkoli meglic. Vzpon po grapi mimo spominske plošče ponesrečenemu nas je

opomnil na previdnost in zbranost, ki ju nikoli ni dovolj. Nas je tokrat spremljala tudi sreča z vremenom, zato smo načrtovani vstop na vrh po neprijaznem ruševju raje opravili kar preko skal in polic. Pogled proti Logarski dolini in Robanovem kotu je z 2083 metrov ponujal dobro vidne posledice ledenika, ki se je izoblikoval v ledeni dobi. S svojim tokom pa ga danes oblikuje še hudournik Bela. Še skupinska fotografija in čas je bil za prvi spust po vrvi. Najbolj večji so ga opravili le v nekaj minutah, zato smo pot lahko hitro nadaljevali proti Travniku preko Ut do Mozovnika, vendar je zagnanost hitro popustila. Kolikor je bilo zabavno začetno lovljenje sem ter tja po močnih koreninah ruševja, toliko več je bilo slabe volje pri kobacanju iz smolnatih borovih grmov, ki jim ni bilo videti konca. Mačeta je bila prva misel ob že ne vem kateri praski, ki so mi jih na podlaktih puščali zašiljeni rjavi poganjki planinskega bora. Pogled na prve gole skale je bil odrešujoč in Ute so nas tako kot Krofička, pričakale obsijane s soncem. Tokrat smo v pogledih uživali čisto sami, saj je pot s Krofičke neobljudena in neoznačena, zato se le redki odločijo za sestop v smeri Strelovca. V takšnem pustolovskem duhu smo nadaljevali oziroma iskali pot proti idiličnemu planinskemu stanu. Če nam je nekaj vzponov v levo in nekaj v desno in malo navzdol ter navzgor v iskanju prave poti ohranjal stalen pohodniški tempo, je potrpežljivost ubrala svojo pot. Vendarle sta kmalu obe našli isto smer, ki nas je vodila proti prikupnemu, pod strmo dvigajočo se steno, urejenemu planinskemu stanu. Vedno večja senca okoli našega počivališča, nas je opomnila, da je kljub poletnim temperaturam vendarle jesenski čas in če smo želeli ujeti še nekaj sonca, smo morali nadaljevati proti končnemu cilju. Tokrat je bila pot dobro vidna in urejena ter na nekaterih mestih celo zavarovana. Med zlatorumenimi macesni smo prispeli na poraščeno sedlo, kjer so mravlje v skoraj meter in pol visokem domu pod rdečo rumeno krošnjo drevesa živahno preživljale zadnje tople dni.

Foto: arhiv

Po osmih urah hoje je korak zopet postal mehek in prožen, vendar tokrat ne zaradi upogljivih močnih stranskih borovih korenin, temveč zaradi mehke travnate podlage, na kateri smo z veseljem postali za nekaj minut. V daljavi se je že izrisoval Strelovec, zato smo hitro stopili še ne zadnji vrh ter se nato po markirani poti spustili proti našemu izhodišču v Logarski dolini.

ANDREJA MOŠKON

Fotoreportaža

Ansambel Spev je tudi letos poskrbel za tradicionalni koncert Po Slakovi poti. Odvijal se je v petek, 21.11. v Rdeči dvorani v Velenju. Gostje večera so bili Mladi Dolenjci, Poskočni muzikanti, Zreška pomlad, Modrijani, Vesele Štajerke, ansambel Petka, ansambel Petra Finka ter ansambel Saša Avsenika, program je povezoval Franci Podbrežnik Solčavski, za plesni intermezzo pa je poskrbela folklorna skupina Oglar. Spev z gosti je tudi tokrat napolnil Rdečo Dvorano, saj v Velenju skorajda ni bilo prostega parkirnega prostora.

FOTO IN BESEDILO: AMADEJA KOMPREJ

ans. PETRA FINKA

MLADI DOLENJCI

ans. SAŠA AVSENIKA

POSKOČNI MUZIKANTI

VESELE ŠTAJERKE

ZREŠKA POMLAD

V planinah gre jesen v zimo...

